

Verksamhetsberättelse 2024

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

3	INSTITUTETS STYRELSE	15
	INSTITUTETS PERSONAL	
	STIPENDIATER	
	Institutets stipendiater och forskare	
4	Lerici-stipendiater	
	Svenska Rominstitutets Vänners stipendiater	16
	Stiftelsen Gihls storstipendium	
	INLEDNING	
6	KURSER	17
	Arkeologisk kurs vid Svenska Institutet i Rom	
7	Konstvetenskaplig fördjupningskurs vid Svenska Institutet i Rom	
8	Den epigrafiska kursen	
	Fortbildningskurs för gymnasielärare i klassiska språk	18
9	VETENSKAPLIGA PROJEKT	
	Materialsamlande och planering av digital infrastruktur rörande samling av antik hästläkekonst vid Svenska institutet i Rom (2024)	19
	Arkadisk klassicism i tidigt romerskt 1700-tal: konstnärerna i Nicola Pios "Le Vite" i deras samtid. (2023 - 2025, Riksbankens Jubileumsfond)	21
	Etruscan Chamber Tombs (2023)	
10	Conceiving New Traditions and Influencing Collective Memory in Creating an Italian Identity in the Age of the Julio-Claudians (2022)	22
	The Blera Archaeological Project: Investigating Etruscan Urbanism Through Multi-Resolution Archaeology (2022)	
11	The missing link II - Etruscan settlement dating through bridge constructions in San Giovenale (2022)	23
	Konst och vetenskap. Mobilitet och kulturell transfer under Frihetstiden. (2021 - 2025, Vetenskapsrådet)	24
12	Body and Spirit of Victory. On the Multifform Conception of Victoria's Femininity in Roman Visual Culture (2020)	24
	Philipp von Stosch (1691-1757) and the Transformation of Eighteenth-Century Antiquarianism. Collecting, Drawing Studying and Publishing Engraved Gems (2020)	25
13	The Female Shape of Conquest. Visualising War, Victory and Dominion Through the Female Gender in Roman Art (2020)	26
	Mötesplats Medelhavet - en forskningsplattform för digitaliserade arkeologiska samlingar och arkiv vid de svenska instituten i Athen, Rom och Istanbul (2019)	27
14	The Collector Nonpareil. The Extraordinary Life and Times of Baron Philipp von Stosch (2019)	28
	Modernity and the Ancients. Winckelmann, Antiquarianism, and the Origins of Modern Archaeology and Art History (2019)	29
	International Association Transhumance Trails & Rural Roads (TT&RR) (2018)	30
		31

15	Luni sul Mignone. "The Excavations at Tre Erci and in its Enviroments" (2017)
	Spinning and Weaving Tools: Textile Technology at Etruscan Acquarossa and San Giovenale (2017)
	Francavilla di Sicilia (2016)
16	Det republikanska Forum Romanum (2016)
	Pompeji, Insula V 1 (2000)
	Villa Sambuco: a Small Farmstead in the San Giovenale Area (1990)
17	Zon 2 inom de italo-nordiska utgrävningarna på Ficana (1976)
	Acquarossa (1966)
	San Giovenale (1956) Vignale Archaeological and Aerial Project (2006-2023)
18	ÖVRIGA PROJEKT
	Etruskernätverk
	FÖRELÄSNINGAR, KONFERENSER, SEMINARIER, UTSTÄLLNINGAR M.M.
19	På institutet
	Salotto Etrusco. Swedish Institute Seminars in Etruscology
	Art History at the Swedish Institute
21	Institutets forskningsseminarier
	Vid andra institutioner
	DEN VETENSKAPLIGA PERSONALENS PUBLIKATIONER, UNDERVISNING OCH EXTERNA UPPDRAG
23	Ulf R. Hansson
	Sabrina Norlander Eliasson
	Hampus Olsson
24	PUBLIKATIONER
	BIBLIOTEKET OCH ARKIVET
	ADMINISTRATIONEN
26	PUBLIKATIONSNÄMNDEN VID DE SVENSKA INSTITUTEN I ROM OCH ATHEN
	FÖRENINGEN SVENSKA ROMINSTITUTETS VÄNNER
	STIFTELSEN FAMILJEN RAUSING
27	STIPENDIATERNAS REDOGÖRELSE
	Ellen Siljedahl (Arkeologi)
	Jessica Fröberg (Konstvetenskap)
28	Daniel Leviathan (Lerici-stipendiat)
29	
30	
31	

INSTITUTETS STYRELSE

Ordinarie ledamöter
Göran Blomqvist, ordförande
Johan Eriksson, vice ordförande
Agneta Modig Tham, skattmästare
Lovisa Brännstedt, sekreterare
Kristian Göransson, Anna Hamberg,
Christer Henriksén, Andreas Heymowski,
Carina Rech, Joacim Seger

Suppleanter
Fannie Frederikke Baden
Anna Blennow
Linda Fagerström
Caroline Fisker
Dominic Ingemark
Arja Karivieri

Revisorer
Martin Sjöberg, auktoriserad revisor BDO,
Maria Olofsson Utbildningsdepartementet,
Katarina Nordqvist (suppleant Utbildnings-departementet).

Kansliet i Stockholm
Marika Freij

Seniorrådgivare
Ulrika Nilsson, Eva Wiberg

I Stockholm finns en gemensam kanslilokal för de fyra Medelhavsinstituterna (Institutet i Athen, Istanbul och Rom samt Villa San Michele på Capri) Huvudansvarig kanslichef Marika Freij är anställd vid Institutet i Rom och arbetsuppgifterna på Romkansliet är bland annat ekonomiredovisningen inklusive budget-och bokslutsarbete, kapitalförvaltning, projekt-uppföljning, arkivansvar, anställningsärenden för den utsända personalen samt övriga ekonomiärenden för fonder och tillhörande stiftelser.

Styrelsesammanträden
Under 2024 har ordinarie styrelsemöten genomförts på kansliet kombinerat med zoom-deltagande och extra sammanträden per capsulam: 20 februari, 24 april, 27 maj (extra), 27 juni (extra), 17 september och 26 november.

INSTITUTETS PERSONAL

Direktör
FD Ulf R. Hansson
Vice direktör
Prof. Sabrina Norlander Eliasson
Forskarlektor
FD Hampus Olsson

Administratör
Linda Lindqvist
Ansvarig bibliotekarie
Dott.ssa Astrid Capoferro
Bibliotekarie
Dott.ssa Federica Lucci
Sekreterare:
Fanny Lind
Stefan Lopes

Vaktmästarpersonal
Enrico Tempera
Gianluca Dante

Lokalvårdare
Simonetta Graziosi
Myroslava Kulis
Veronica Lucerna

STIPENDIATER

Institutets stipendiater och forskare

Storstipendiater 2023-2024
Arkeologi: FM Ellen Siljedahl (*Farmhouse, Townhouse and the Kitchen Sink*)

Konstvetenskap: FM Frida Sandström (*Konstkritik som social kritik*)

FM Jessica Fröberg (*Transcultural Narrativity: Netherlandish Altarpieces in Sweden c. 1480-1525*)

Storstipendiater 2024-2025
Arkeologi: FM Viktor Linusson (*Production, Circulation and Consumption of Ceramics in the Plain of Gioia Tauro*)

Filologi: FM Dennis Olsson (*Queer Embodied Chiasmus in Greek and Roman Literature*)

Arkitektur: Arkitekt SAR Helena Heymowska (*Undersökning av samtida restaureringsstrategier i Rom*)

Lerici stipendiater

2023-2024
FM Daniel Leviathan (*Antik romersk arkitekturs påverkan på synagogearkitektur: Fredrik Wilhelm Scholander och inspirationen till Stockholms nya synagoga*)

2024-2025
FM Riccardo Pintus (*Paraphrase Technique in the Late Renaissance Italian Requiem*)

Svenska Rominstitutets Vänners stipendiater

Det Stora stipendiet vid Svenska Institutet i Rom

2023-2024
FM Sebastian Andersson (*Pantheonkomplexet*)

2024-2025
FM Viktor Wretström (*Urban Gardens: A Public Space for Private Activities*)

Stipendium till arkitekt Sven Axel Söderholms minne

2023-2024
Arkitekt SAR Anna Runskes (*Adaptive Reuse - anpassat återbruk av kulturhistoriska byggnader som en kulturell injektion*)

Stiftelsen Gihls storstipendium

PhD Meghan Quinlan (*Soundscapes/ Dreamscapes - Music and Sound in Premodern Dreams*)

Inledning

Ambassadör Jan Björklund och Sveriges honorärkonsuler besöker institutet.
Foto Consolato Honorario di Svezia Firenze

2024 var ett händelserikt år på institutet. Den pedagogiska och vetenskapliga verksamheten är sedan ett par år tillbaka på samma nivåer som före pandemin, och den utåtriktade verksamheten har förstärkts med tre återkommande föreläsnings- och seminarier. Antalet forskare som besökte institutet eller använde dess tjänster var under 2024 något högre än föregående år, vilket resulterade i full beläggning under terminstid. De två årliga arkeologiska och konstvetenskapliga kurserna gavs som vanligt, även kursen i latinsk epigrafik och fortbildningskursen för gymnasielärare i klassiska språk, vilka ges vartannat år. Institutet stod vidare värd för ett antal internationella konferenser och workshops samt en sommarskola. Institutet hade under året fyra egna storstipendiater på plats: FM Ellen Siljedahl (Arkeologi), FM Frida Sandström och FM Jessica Fröberg (båda Konstvetenskap, delat stipendium) samt Arkitekt SAR Helena Heymowska (Arkitektur). Övriga stipendiater var religionsvetaren FM Daniel Leviathan (Lerici), Arkitekt SAR Anna Runske (Väpningsföreningens stipendium till arkitekt Sven Axel Söderholms minne), konstvetaren FM Sebastian

Andersson och historikern FM Viktor Wretström (Romvännernas Storstipendium) samt musikvetaren PhD Meghan Quinlan (Stiftelsen Ingrid och Torsten Gihls Storstipendium). Vid sidan av de traditionella kärnämnen finns sedan länge ett brett spektrum av företrädesvis humanistiska, men även andra ämnen, representerade i institutets växande användargrupper. Mångfalden har under senare år ökat. Bidragande faktorer har varit ökad visibilitet i sociala medier, samt intensifierade informationsinsatser genom exempelvis de webinarier om medelhavsinstitutens verksamheter, resurser och tjänster som anordnas löpande av nätverket Universitet och Svenska Institutet i Samarbete för Internationalisering (USI). Institutets webbaserade rums- och lokalbokningssystem, som länkas till från flera andra websidor och sociala mediekonton, underlättar för forskare att hitta oss. Tre internationella föreläsnings- och seminarier serier gavs under året. Den permanenta serien *Salotto Etrusco: Swedish Institute Seminars in Etruscology* fortsatte under hela läsåret, och en ny konstvetenskaplig serie, *Art History at the Swedish Institute* med temat *l'Arte e i suoi materiali* (konsten och dess material) inleddes under våren och planeras ges varje vårter-

min framöver. Inom ramen för serien *Bridges: Swedish Institutes at Athens and Rome Joint Lecture Series* arrangerade Rominstitutet en livesänd föreläsning av tidigare intendenten vid Glyptoteket i Köpenhamn, Jan Stubbe Østergaard, som talade om polykromi i grekisk och romersk skulptur. I december stod institutet i samarbete med American Academy in Rome värd för en av årets *Thomas Spencer Jerome Lectures*. Talare var prof. Rubina Raja (Aarhus). Institutet anordnade vidare en rad föreläsningar och forskningsseminarier, samt tre välbesökta bokpresentationer, däribland institutets bibliotekarie Astrid Capoferros bok *"In Trastevere nel giardinetto lungo il fiume". La collezione di antichità Savonanzi De Vecchi nella Roma del Seicento*, och samlingsvolymen *Fra Doppi Muri. Cultura e arte claustrale femminile a Roma in età moderna*, som vice direktör Sabrina Norlander Eliasson varit redaktör för tillsammans med arkitekturhistorikern Saverio Sturm.

Institutet har under året arrangerat eller stått värd för en rad vetenskapliga konferenser, workshops och möten. I november hölls den första i en serie internationella konferenser inom det etruskologiska området som institutet planerar i samarbete med det italienska forskningsrådet CNR-ISPC. Konferenserna är ett led i det samarbetsavtal som slöts mellan parterna 2023 och som redan lett till flera projektsamarbeten. Två internationella workshops har också hållits inom projektet *Arkadisk klassicism i det tidiga 1700-talets Rom*, som är ett samarbete mellan forskare från institutet, Nationalmuseum (Stockholm), Istituto Centrale per la Grafica (Rom), Accademia dell'Arcadia (Rom), Università Roma Tre (Rom) och Södertörns Högskola (Stockholm).

Institutets kontakter med svenska lärosäten och forskningsintressenter har fortsatt och fördjupats, inte minst genom kurssamverkan med Göteborgs, Stockholms och Uppsala universitet samt genom USI-nätverkets verksamhet, där fem lärosäten för närvarande deltar. Under året har de arkeologis-

Solglitter.
Foto: Stefan Lopes

ka och konstvetenskapliga kurserna gått som vanligt, och även kursen i latinsk epigrafik (7,5 hp, avancerad nivå) som ges i samarbete med latinämnet vid Göteborgs och Uppsala universitet. Institutet har också deltagit i universitetsnätverket ENLIGHTs sommarskola. Medelhavsinstitutens nyckelroll inom USI har stärkts under senare år i samband med nätverkets nystart. Ett resultat är nätverkets fokus på nya målgrupper som doktorander, forskare och lärare. Vid sidan av ovan nämnda webinarier har kursutvecklingsarbetet inom nätverket återupptagits under 2024 och planeringen av särskilda punktinsatser, exempelvis för doktorander och informatörer vid medlemslärosätena är i full gång. I februari stod institutet värd för en större konferens anordnad av det svensk-italienska universitetsnätverket SWETALY i samarbete med de svenska och italienska sektionerna för *Scholars at Risk*. Det är tredje gången som institutet

Personalutflykt till Farfa (RI)

medverkar i SWETALY-nätverket vilket samlar 34 svenska och italienska lärosäten. Även Vetenskapsrådets generaldirektör Katarina Bjelke besökte institutet under året. Interaktionen med staden Roms många forskningsinstitutioner och utländska skolor är en central komponent i institutets verksamhet. Rominstitutet är en aktiv medlem i samman slutningarna *Unione Internazionale degli Istituti di Archeologia, Storia e Storia dell'Arte in Roma* och *Associazione Internazionale di Archeologia Classica* (AIAC). Det viktiga arbetet inom fackbiblioteksnätverket URBiS och den gemensamma opac-katalogen för de 23 medverkande biblioteken bör särskilt nämnas. Under året har institutets vetenskapliga personal och stipendiater deltagit i utbyten med en rad lokala och utländska institutioner i Rom, i Italien och utomlands. Institutets bidrag till den årliga nordiska kulturmånaden i Rom, *Novembre nordico*, var en utställning av fotografen Jan Marks (1932-2020) historiska bilder från de svenska utgrävningarna i Södra Etrurien. Materialet som ställdes ut ingår i en större samling av Marks foton som donerades till institutet 2022. I samband med utställningen arrangerades inom ramen för institutsserien *Salotto Etrusco* en välbesökt temakväll kring utgrävningarna i San Giovenale 1956-65, i vilken representanter för italiensk arkeologi och antikvariska myndigheter deltog. Under året slutfördes arbetet inom medelhavsinstitutens gemensamma digitaliseringsprojekt *Mötesplats Medelhavet*, finansierat av Riksbankens Jubileumsfond 2019-2024. Pro-

jektet tillgängliggör med open access institutens omfattande arkeologiska arkiv och samlingar via den webbaserade plattformen *Common Ground. Archives for Swedish Archaeology in the Mediterranean*. Plattformen, som presenterades vid *The European Association of Archaeologists Annual Meeting* i Rom 28-31 augusti, kommer att tas i bruk under 2025. Planeringen inför institutets 100-årsjubileum har pågått under hela året. Jubileumsåret, som sträcker sig över 1925-26, markerar stiftelsens grundande i Stockholm år 1925 och institutets officiella öppnande i Rom året därpå. Institutets pedagogiska, vetenskapliga och utåtriktade verksamhet håller genomgående hög kvalitet. Men den mycket ansträngda ekonomiska situationen, vilken främst beror på ökat konstnadsåre i Italien, en fortsatt svag kronkurs och ett oförändrat statsbidrag, har även under 2024 inneburit en betydande utmaning och inverkat negativt på ambitionsnivån och institutets möjligheter till nödvändig verksamhetsutveckling och vetenskaplig profilering. En stor del av institutets betydande utvecklingspotential förblir därmed fortsatt outnyttjad och möjlig utåtriktad verksamhet begränsas till vetenskapligt utbyte utan kostnader, vilket urholkar verksamhet och varumärke och leder till försvagad konkurrenskraft. Samarbeten får pausas eller avvecklas. Institutet tappar på sikt positioner nationellt och internationellt, vilka kan bli svåra eller omöjliga att återta.

| Ulf R. Hansson

Kurser

ARKEOLOGISK KURS VID SVENSKA INSTITUTET I ROM

Svenska Institutet i Rom och Göteborgs universitet, AN2076, 15 hp, avancerad nivå, helfart (100%), 25 mars - 31 maj 2024 Ansvarig lärare: Ulf R. Hansson. Huvudsaklig lärare: Hampus Olsson. Övriga lärare: Sabrina Norlander Eliasson, Henrik Boman, Ellen Siljedahl, Daniel Leviathan, Olof Brandt, Cecilia Olovsson, Tuomo Nuorluoto.

Deltagare: Saga Höök, Isabella Bogojevic, Elin Bengtsson, Hannes Lidström, Hannes Odstam, Hilda Victoria Stellan.

Kursen ger fördjupade insikter i de förromerska och romerska kulturerna i det italienska området genom studier av materiell och visuell kultur, utgrävningsplatser, arkitektur, monument och museisamlingar. Huvudvikten läggs vid studiet av den romerska kulturen men även tidigare kulturyttringar i området studeras, som exempelvis den etruskiska kulturen i Mellanitalien och den grekiska kolonisationen i södra Italien. Landskap, arkeologiska platser och museer utanför Rom studeras under kortare och längre exkursioner. Förutom undervisning i Rom bestående av salsun-

Studenterna på den arkeologiska kursen och undertecknad i Cerveteri.
Foto: Daniel Leviathan

dervisning och stadsvandringar med museibesök, genomfördes två längre exkursioner till Etrurien respektive Kampanien och södra Italien, samt ett flertal kortare exkursioner till utgrävningsplatser i det antika Latium. Exkursionen till Etrurien var längre än vanligt detta år och omfattade såväl södra som norra delarna av det etruskiska kulturområdet. Förutom de för svensk arkeologi så viktiga platserna i södra Etrurien, som San Giovenale, Blera, San Giuliano och Acquarossa, besöktes bland annat också Tarquinia, Cerveteri, Norchia, Viterbo, Bomarzo, Orvieto, Cosa, Russellae och Vulci. I det antika Latium, med gränsande områden, genomfördes dagsutflykter till Fortuna Primigenias helgedom i Praeneste (Palestrina), Horatiernas och Curiatiernas grav i Albano, Hadrianus' villa i Tivoli och Ostia antica. Den längre exkursionen till södra Italien hade temata *Magna Graecia* och Kampanien. Under denna exkursion betades först det grekiska kulturområdet av med besök i Cumae, Paestum och Elia. Därefter besöktes Baiae, Pozzuoli, Capua, Neapel, Pompeji, Villa San Marco och Villa Arianna i Stabia, Villa Poppaea i Oplontis och slutligen Herculaneum.

| Hampus Olsson

KONSTVETENSKAPLIG FÖRDJUPNINGSKURS VID SVENSKA INSTITUTET I ROM

Konstvetenskaplig fördjupningskurs vid Svenska Institutet i Rom Stockholms universitet, KV6000, 15 hp, avancerad nivå, helfart (100%), 2 september - 4 november.

Ansvarig lärare: Sabrina Norlander Eliasson
Övriga lärare: Hampus Olsson och Olle Brandt.

Deltagare: Karin Silverin, Ida Madsen, Hanna Tegbrant, Arvid Johannesson, Magdalena Hammar, Fiffi Myrström.

Kursen ger en fördjupad och forskningsförberedande kunskap om bildkonst, arkitektur och stadsplanering i Rom från Antiken och fram till 1900-talets andra hälft. En rad nyckelmonument studeras utifrån ett kontextuellt perspektiv där politiska, religionshistoriska, materiella och ekonomiska förutsättningar diskuteras. Till detta tillkommer beställarnas och utövarnas respektive roller och dessas förändring över seklen. Receptionshistoria och den konstvetenskapliga disciplinens framväxt och utveckling speglas likaså. Ett viktigt syfte med kursen är att träna studenterna i att tillämpa adekvat konstvetenskaplig terminologi samt aktivt ta ställning till de källmaterial de kommer i kontakt med under kursens gång. Undervisningen bedrivs inför monument, platser och konstverk, via föreläsningar, seminarier på institutet samt självstudier. Hösten 2024 företogs en tvådagars exkursion till Pompeji samt en veckas exkursion till Florens med syftet att kartlägga de senmedeltida konstytringar och ungrenässansens förtecken som senare kom att spela en väsentlig roll för det romerska konstlivet från år 1400. Dagsexkursioner utgick också Subiaco, Bagnaia och Caprarola. Studenterna examinerades via självständiga presentationer *in situ*, genom deltagande i och redovisning av grupparbete samt en skriftlig inlämningsuppgift som muntligt presenterades vid ett avslutande seminarium på institutet. En avslutande kommentar måste beröra den tunga massturism som med full kraft drabbat Italien efter pandemin. Den försvårar avsevärt kursens logistik och inverkar menligt på undervisningens kvalitet. Att möta upp detta problem är en viktig uppgift för framtiden.

| Sabrina Norlander Eliasson

DEN EPIGRAFISKA KURSEN

Svenska institutet i Rom och universiteten i Göteborg och Uppsala, 5LA82, 7,5 hp, avancerad nivå.

Lärare: Anna Blennow, Christer Henriksén

Deltagare: Amanda Wigand, Andreas Berglind, Benjamin Miller Olsson, Johnny Sandelin, Magnus Green, Melchior Laine Halapi.

Den epigrafiska kursen VT 24 arrangerades 26/2-10/3 som ett samarbete mellan Svenska institutet i Rom samt universiteten i Göteborg (Anna Blennow) och Uppsala (Christer Henriksén) med tre studenter från vardera lärosäte. Kursen inleddes före avresan till Rom med tre zoom-seminarier, som behandlade grunderna för den antika och medeltida epigrafiken. De två veckorna på plats i Rom fördelades så, att en vecka ägnades åt det antika materialet (som CB ansvarade för) och en åt det medeltida (som AB ansvarade för). Vid exkursioner till de epigrafiska samlingarna i Kapitolinska museerna, Vatikanmuseerna samt till Museo nazionale delle Terme introducerades kursdeltagarna till antika inskrifter av olika typer och från skilda perioder. Inskrifter studerades också in situ vid en exkursion till Ostia och nekropolen vid Isola Sacra. Studenterna fick också en introduktion till antik graffiti och äldre romersk kursivskrift. Vecka två ägnades

åt senantikt och medeltida inskriftsmaterial, bland annat med en exkursion till S. Agnese-katakomben samt en stadsvandring längs en medeltida pilgrimsväg där studenterna

längs vägen presenterade på förhand studerade inskrifter. En avslutande exkursion ägnades Forum Romanum där både antika inskrifter och medeltida topografi behandlades och där forskarlektor Hampus Olsson medverkade. Tre studenter skrev sin slutuppgift om antika inskrifter och tilldelades gravstenar i Museo Nazionale delle Terme. Tre studenter valde att arbeta med medeltida inskrifter i sin slutuppgift, i S. Maria in Cosmedin, S. Maria in Trivio respektive Pantheon.

| Anna Blennow

FORTBILDNINGSKURS FÖR GYMNASIELÄRARE I KLASSISKA SPRÅK

Den återkommande kursen för lärare i klassiska språk gavs under perioden 13-20 juni. Kursen är ett samarbete mellan institutet och Svenska Klassikerförbundet och alternerar mellan Rom och Athen. Den ger gymnasielärare i latin och klassisk grekiska möjlighet att besöka arkeologiska och historiska platser och informera sig om vad som händer inom antikforskningen. I år besöktes bland annat Neros Gyllene Hus, Forum Romanum och Palatinen, Kapitolinska Museerna, Palazzo Altemps, resterna av antik bebyggelse under Palazzo Valentini samt det nyöppnade Forma Urbis-museet i Rom. Kursen inkluderade även exkursioner till de svenska utgrävningarna i Vulci, Hadrianus villa i Tivoli, Ostia Antica, samt Jupiter Anxur-helgedomen i Terracina och Tiberius villa och grotta i Sperlonga. Lärare var Hampus Olsson och Ulf R. Hansson.

| Ulf R. Hansson

Kursdeltagarna på Epigrafiska kursen på utflykt till Forum.
Foto: Hampus Olsson

Vetenskapliga projekt

MATERIALSAMLANDE OCH PLANERING AV DIGITAL INFRASTRUKTUR RÖRANDE SAMLING AV ANTIK HÄSTLÄKEKONST VID SVENSKA INSTITUTET I ROM (2024)

Parisinus Graecus 2244, folio 29 verso

Som en del i ett pågående projekt finansierat av Vetenskapsrådet: *Kunskap, magi och hästläkekonst i senantiken*, har under år 2024 arbetet med att planera

och implementera den databas som kommer att placeras på Svenska institutet fortsatt. Denna databas kommer att bli sökbar via Urbis-nätverket. Under delar av februari och mars 2024 vistades projektledaren vid institutet och förde diskussioner med berörda IT-ingenjörer på plats, och arbetade för övrigt med materialinsamling och bearbetning av materialet. Projektet rör alltså "hippiatriskt material": grekiska och latinska texter om hur hästar bör hanteras och behandlas inklusive rekommendationer och föreskrifter om botemedel av olika slag. Den samlade kunskap man hade inom hästmedicinen i senantiken återfinns här. Materialet består av texter som har excerperats från veterinärmanualer som ställts samman i en stor samling som benämns *Hippiatrica*. Texterna har organiserats på skilda sätt och utgör ett flytande textmaterial. De tryckta utgåvor som finns tillgängliga är få, gamla och har brister, framför allt på grund av att materialet är komplext och flytande. Ett viktigt mål i detta projekt är att tillgängliggöra detta rika men relativt okända material i en öppen och sökbar relationsdatabas. De delar av samlingen som har attribuerats två centrala författare, Apsyrtos och Pelagonius, har valts ut för att primärt göras tillgängliga. Centrala handskrifter - varav en del återfinns i Rom och i andra italienska städer - transkriberas och översätts till engelska (materialet har inte tidigare varit tillgängligt på engelska), och ägnas också ytterligare studier inom ramen för detta projekt. Genom att registrera strukturen och TEI-kodade transkriptioner, dvs kodade enligt en XML-baserad metadatastandard för

handskriftskatalogisering, i en typ av relationsdatabassystem som benämns MySQL, kommer materialet att kunna studeras systematiskt, och även över språkgränser.

| Elisabeth Göransson

ARKADISK KLASSICISM I TIDIGT ROMERSKT 1700-TAL: KONSTNÄRERNA I NICOLA PIOS "LE VITE" I DERAS SAMTID. (2023 - 2025, RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND)

Förvaltare: Svenska Institutet i Rom

Den romerske antikvarien Nicola Pios konstnärsbiografier skrevs under 1720-talet, men publicerades aldrig under dennes livstid. Manuskriptet bevaras i Vatikanbibliotekets arkiv och gavs ut okommenterat 1977. Pios samling av tecknade konstnärsporträtt, avsedda som illustrationer för boken, såldes efter dennes död. En del av dessa kom sedermera i den svenske greven och diplomaten Carl Gustav Tessins ägo och förvaras idag i Nationalmuseum i Stockholm. Andra delar av Pio's samling förvaras i Istituto Centrale per la Grafica i Rom. Tidigare forskning kring Pio, hans text och de tecknade konstnärsporträtten är osystematisk. Några av konstnärerna har studerats på senare tid, men det saknas kunskap om deras kontext, dvs de konstnärliga förutsättningarna och teoretiska diskussionerna i det tidiga 1700-talets Rom. En viktig aktör var den litterära arkadiska akademien där såväl konstnärer som beställare ofta ingick. Akademien drev en tydlig litterär estetik som också inbegrep bildkonst och arkitektur. Detta internationella initieringsprojekt inventerar samlingen av porträtt, analyserar

Arbetsgruppen i workshopen om Nicola Pio.
Foto: Sabrina Norlander Eliasson

forskningsläge kring Pios text och kopplingar till den arkadiska akademien. Syftet är att planera ett större forskningsprojekt som ska undersöka vilken roll Pios konstnärers aktivitet och nätverk fick i etablerandet den arkadiska visuella estetiken som kom att dominera 1700-talets Rom.

Under 2024 genomfördes två workshops vid institutet, i februari och i november, där samtliga deltagare i forskargruppen deltog. Arbetet fokuserade projektets olika synergier: textedition av Nicola Pios originalmanuskript, kursutveckling med 1700-talstema, utställning i samverkan mellan Nationalmuseum i Stockholm och Istituto Centrale per la Grafica i Rom. Samarbetspartners i projektet är Nationalmuseum (Stockholm), Istituto Centrale per la Grafica (Rom), Accademia dell'Arcadia (Rom), Università Roma Tre (Rom) och Södertörns Högskola (Stockholm).

| Sabrina Norlander Eliasson

ETRUSCAN CHAMBER TOMBS (2023)

Under året har arbete fortgått med att utveckla portalen *Etruscan Chamber Tombs*. Portalen, som ska lanseras under 2025, är dels ett sätt att tillgängliggöra digitiseringar som utförts i samarbete med institutet dels ett samarbetsverktyg där flera olika dataset kan presenteras i samma gränssnitt. Under året har funktioner för att filtrera mellan dataset och arkeologiska utgrävningsplatser lagts till, samt mer avancerade funktioner i 3d-gränssnittet. Portalen utvecklas i samarbete mellan Göteborgs forskningsinfrastruktur för Digital Humaniora (GRIDH) vid Göteborgs universitet och Svenska Institutet i Rom. Projektledare är Jonathan Westin.

| Jonathan Westin

CONCEIVING NEW TRADITIONS AND INFLUENCING COLLECTIVE MEMORY IN CREATING AN ITALIAN IDENTITY IN THE AGE OF THE JULIO-CLAUDIANS (2022)

Fenomen och traditioner som vi idag tar för givna som något sedan gammalt hävdvunnet och ursprungligt, har i själva verket ofta inte alls så lång historia, ibland är de till och med påhittade. Bland svenska traditioner kan nämnas Luciafirandet, som i modern tappning slog igenom i slutet av 1800-talet, men som av gemene man omhuldas som något forntida och ursprungligt. Midsommarfirandet, vars ursprung visserligen står att finna i en förkristen högtid men som vi egentligen vet väldigt lite om, har efter Nordens kristnande varit föremål för integreringsförsök med den kristna kalendern i form av assimilering med Johannes Döparen, något som har varit än mer framgångsrikt i Danmark och Norge (Sankt Hans). Trots att det moderna midsommarfirandet har mer med Johannes Döparens dag att göra än något annat, tror många svenskar sig veta att de firar en ålderdomlig, hednisk högtid. Fenomenet att skriva om traditioner och fylla dem med nytt innehåll är dock mycket gammalt. Kejsar Augustus strävade efter att återuppliva gammalromerska dygder, seder och bruk, men också efter att skapa ett enat Italien. Efter bundsförvänskriget mellan Rom och dess allierade folk på halvön (91-89 f.Kr.) verkar det ha blivit vikti-

gare att särskilja Italien från provinserna än att hävda de olika italiska folkgruppernas identitet gentemot varandra. Från Augustus' påstående att hela Italien svor honom trohet kommer det moderna begreppet *Tota Italia*. Rom skapade på sätt och vis ett enat Italien, dock ett Italien styrt av Rom.

Haruspices, till ursprunget etruskiska präster, blev med tiden en institutionaliserad del av den romerska statsreligionen och en *ordo* om sextio medlemmar instiftades under tidig kejsartid. Syftet här är att studera en grupp i samhället som fallstudie; dessa *haruspices*' del i Augustus' tanke om *Tota Italia* samt förhållandet mellan italisk identitet och romersk politik, för att bättre förstå Augustus' ambitioner att skapa en italisk-romersk identitet. Inom ramarna för *Tota Italia*-politiken hamnar också Augustus' och de efterföljande julio-claudiska kejsarnas förhållande till religiösa ordnar i allmänhet. På vilka sätt utnyttjade och använde sig kejsarna av de religiösa ordnarna för att främja vissa syften? Det teoretiska utgångsläget har hämtats från sociologin och utgår främst från tankar om det kollektiva minnet. En grups förmåga att minnas kan utnyttjas och manipuleras av exempelvis en statsmakt för att främja vissa syften. Nya kulturyttringar kan bakas in av statsmakten i befintliga, men för att på ett tillfredsställande sätt lyckas med detta måste samhället övertyga sina medlemmar om att de redan bär dessa inom sig, i varje fall delvis, eller till och med att de kommer att återskapa en företeelse som fallit i glömska för länge sedan. I Roms fall, där *mos maiorum*, förfädernas sed, spelade en sådan extremt stor roll, förefaller detta än viktigare. Olsson avser att i ett första läge skriva en artikel på ämnet, men målet är att studien småningom ska mynna ut i en monografi.

| Hampus Olsson

THE BLERA ARCHAEOLOGICAL PROJECT: INVESTIGATING ETRUSCAN URBANISM THROUGH MULTI-RESOLUTION ARCHAEOLOGY (2022)

Den etruskiska staden Blera har en lång tradition av svensk arkeologisk forskning. Alltsedan de svenska utgrävningarna på San Giovenale och Luni sul Mignone startade på 1950-talet har svenska antikvetare återkommande besökt och studerat platserna och landskapet kring Blera. Staden ligger ca 55 km norr om Rom och anses traditionellt ha grundats i slutet av 700-talet f.Kr. Till skillnad från många andra antika städer i dess närhet har Blera aldrig övergivits och staden har behållit sitt antika namn i mer än 2 500 år. Blera överlevde in i den romerska perioden och fick status som *municipium* efter bundsförvänskriget, (91-88 f.Kr.). Under senantiken upphöjdes Blera till stiftstad och förblev det fram till 1000-talet. Platån *Petrolo*, belägen nordväst om den medeltida stadskärnan, var platsen för den etruskiska och senare romerska staden, men någon gång under tidig medeltid flyttade bosättningen söderut. Idag används *Petrolo* för småskaligt jordbruk. Projektet avser att studera Bleras stadsplatå och kringliggande landskap genom en kombination av icke-invasiva digitala metoder som geofysik, LIDAR-skanning och SLAM-teknik. Blera är ett unikt och synnerligen passande studieobjekt eftersom staden kan uppvisa en mer eller obruten tidslinje alltsedan dess grund-

Presentation av projektet i Sala San Nicola, Blera. Frv. Hampus Olsson (SIR), Giacomo Landeschi (Lunds universitet) och Salvatore Piro (CNR-ISPC, Rom). Foto: Melda Küçükdemirci

läggning som etruskisk stad på 700-talet f.Kr. upp till idag, även om staden har "flyttat på sig" från den antika stadsplatån och en bit söderut. Projektets syfte är att ge en fördjupad förståelse för etruskiska mindre orters struktur och organisation och hur dessa påverkades av den senare romerska expansionen över Italien. Vidare avses att

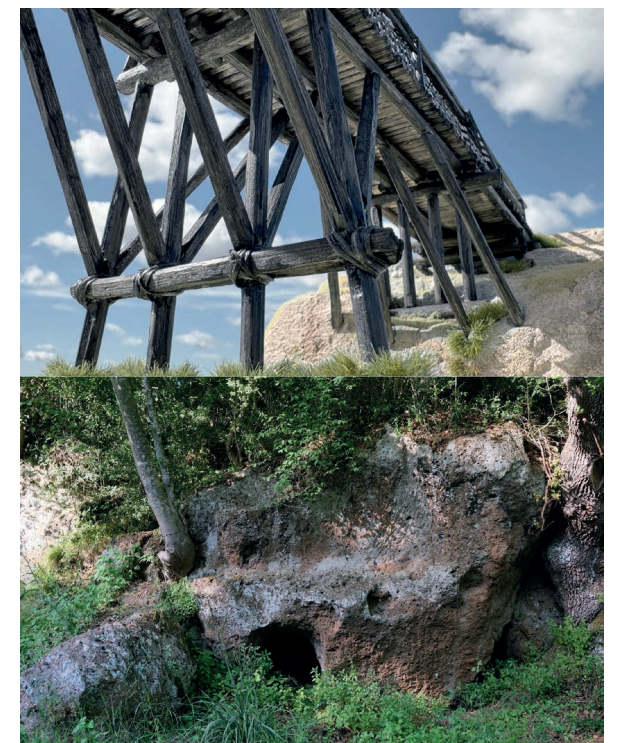
kartlägga och definiera olika bebyggelsefaser på stadsplatån, från Villanova-perioden till den tidiga medeltiden, samt när och varför stadskärnan rörde sig söderut. Projektet involverar forskare från Lunds universitet verksamma vid institutionen för arkeologi och antikens historia, DARKLab och HumLab, Istanbuls universitet-Cerrahpaşa samt CNR-ISPC (Consiglio Nazionale delle Ricerche) och finansieras med stöd från Kungliga Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, genom Stiftelsen Enboms donationsfond och Augustus Lerstens stipendium. En första rekognoscering genomfördes i februari 2023 med uppföljning och ytterligare rekognoscering i juli 2023. En geofysisk pilotundersökning av utvalda landområden genomfördes med GPR och EM i september 2023. Under 2024 utvidgades projektet. I februari genomfördes en LiDAR-skanning med drönare av platån Petrolo samt omkringliggande platåer som huserar de till den etruskiska staden hörande nekropoler. Arbetet genomfördes i samarbete med forskare från CNR-ISPC i Potenza. Under en dryg vecka i slutet av september, början på oktober genomfördes ytterligare geofysiska undersökningar (GPR) på Petrolo, då hela forskargruppen deltog. Under den här perioden utvidgades undersökningen till fler och större landområden vilket möjliggjorde en mer sammanhängande bild av situationen. Under vår vistelse i Blera anordnades tillsammans med Blera kommun också ett seminarium, den 1 oktober, där vi presenterade projektet. Intresset bland lokalbefolkningen och kommunen är stort och salen var fylld till sista plats. All data är i skrivande stund inte processad, men de preliminära resultaten synes mycket intressanta och lovande.

| Hampus Olsson

THE MISSING LINK II - ETRUSCAN SETTLEMENT DATING THROUGH BRIDGE CONSTRUCTIONS IN SAN GIOVENALE (2022)

Projektet The Missing Link, 2022-2023, finansierat av FFR (Fondazione Famiglia Rausing) fortsatte under verksamhetsåret 2024 med en fältstudie i San Giovenale samt studier på Svenska Institutet i Rom och i Sverige. Årets arbete, i februari, omfattade en veckas fältstudier med kompletterande detaljstudier av det södra brofästet samt Spina-vägen och dess

Ovan. Foto på det norra brofästet av den etruskiska Spina bron terrasserna T1-T2 (rekonstruktionsmodell i trä). Nedan. Fältfoto av den nedre terrassen T2 med flera bomhål. Foto: Richard Holmgren

intelligande konstruktioner. En rekonstruktionsmodell i trä (skala 1:50) har under sommaren och hösten byggts i Sverige i samarbete med prof. Roberto Crocetti, KHT, Stockholm. Den c. 30 m tidiga etruskiska träbron över den gamla transhumansleden (Via Dogana), förband det så kallade Spina området sydöst om Borgon med nekropolen Casale Vignale.

Resultatet av årets fältarbete samt biblioteks- och arkivstudier, har redovisats i artikeln *The Etruscan missing link - traces of Italy's oldest bridge construction* by Yvonne Backe Forsberg & Richard Holmgren with contributions by Roberto Crocetti. Manuskriptet sändes till *Opuscula* i november 2024 för granskning.

| Yvonne Backe Forsberg & Richard Holmgren

KONST OCH VETENSKAP. MOBILITET OCH KULTURELL TRANSFER UNDER FRIHETSTIDEN. (2021 - 2025, VETENSKAPSRÅDET)

Förvaltare: Stockholms universitet

Efter stormaktstidens slut förändrades det svenska samhällets politiska utgångspunkter under en period som har kommit att kallas för Frihetstiden (1718 - 1772). Under den här perioden försvagades inte bara kungens makt utan även den hovkultur som traditionellt försett konstnärer med uppdrag. Konstnärerna behövde nu hitta nya uppdrag och uppdragsgivare inom och utom Sverige. Denna form av migration mellan länder resulterade i en omfattande kulturell transfer gällande konstnärlig praktik, mellan det kontinentala Europa och Sverige. Forskningsprojektets centrala syfte är att studera hur konstnärers mobilitet ledde till överföring av konstnärliga material, tekniker och praktiker från europeiska miljöer till Sverige och hur dessa omformulerades för att passa svenska förhållanden. Det komplexa fenomenet med kulturell transfer under Frihetstiden, kopplat till konstnärlig praktik, har inte studerats systematiskt i tidigare konstvetenskaplig forskning och kräver en bred tvärvetenskaplig ansats i relation till naturvetenskaplig metod i såväl historiskt som samtida hänseende. Projektet kombinerar vetenskapliga metoder från både humaniora och naturvetenskap. Tekniska undersökningar av konstverk med multispektrala och icke-destruktiva metoder är ett exempel på det sistnämnda.

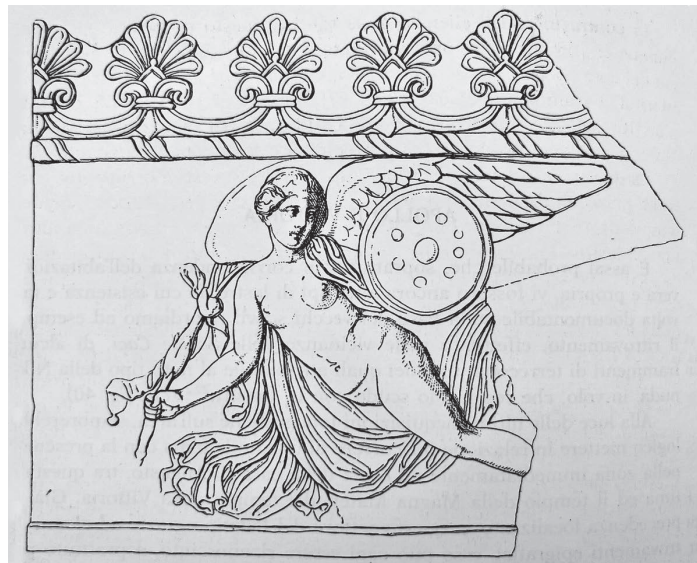
Under 2024 genomförde projektets två sista tekniska kampanjer i Stockholm. I februari på Riddarhuset med avslutande arbete med David Klöcker Ehrenstrahls plafondmålning samt i juni på Nationalmuseum/Gripsholms slott.

Samarbetspartners i projektet är Nationalmuseum (Stockholm), Riddarhuset (Stockholm) och Emmebi Diagnostica Artistica (Rom).

| Sabrina Norlander Eliasson

BODY AND SPIRIT OF VICTORY. ON THE MULTIFORM CONCEPTION OF VICTORIA'S FEMININITY IN ROMAN VISUAL CULTURE (2020)

Projektet utforskar den komplexa framställningen av segergudinnan Victorias femininitet i den romerska kejsartidens

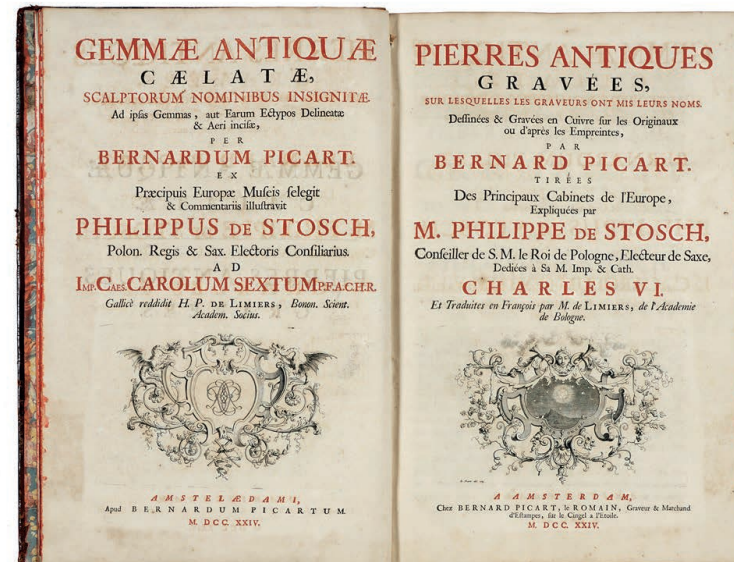
bildkonst (ca 27 f Kr - 600 e Kr). Victoria hörde till den romerska gudaskarans allra mest avbildade, mångfunktionella och livaktiga medlemmar. Den sinnebildliga och mest utbredda bilden av henne var en dynamisk ung kvinna som i med utbredda vingar och vindsvept tunika, men fr om Augustus och principatets införande kom Victorias arketypiska jungfrulighet i ökande grad att varieras och "omförhandlas" för att, med själva den fysiska kvinnokroppen som uttrycksmedel, förmedla olika symboliska innebörder av seger i olika historiska, politiska, religiösa och sociala sammanhang. Projektet skiftar fokus från det typiska och allmängiltiga till det olikartade och specifika i den romerska segergudinnans visuella framställning, och analyserar hur en gudinnas kvinnokropp kunde göras till exponent för en rad centrala begrepp inom romersk segerideologi och guds- och världsuppfattning över tid, rum, och mellan polyteism och kristendom. Ett vetenskapligt artikelmanus (titel som ovan) föreligger och planeras att publiceras under 2025, och arbetet med ett tematiskt relaterat artikelprojekt har preliminärt inletts.

| Cecilia Olovsson

PHILIPP VON STOSCH (1691-1757) AND THE TRANSFORMATION OF EIGHTEENTH- CENTURY ANTIQUARIANISM. COLLECTING, DRAWING, STUDYING AND PUBLISHING ENGRAVED GEMS (2020)

Projektet, finansierat genom Science Center Poland OPUS Grant 2020-2024, är ett samarbete mellan undertecknad och forskare vid universiteten i Krakow, Tübingen och Lille. Det syftar till att dokumentera, analysera och kontextualisera ett av det tidigmoderna antikstudiets mera ambitiösa men ofullbordade bokprojekt: antikvarien och samlaren Philipp von Stoschs systematiska undersökning av all känd bevarad grekisk, etruskisk och romersk glyptik (graverade gemmer och sigill). Stoschs inventeringsarbete i glyptiksamlingar över hela Europa genererade under perioden 1715-57 drygt 5 000 hittills opublicerade

Victoria: augusteisk
Campana-relief från
Palatinen i Rom (von Rhoden
& Winnefeldt 1911, fig. 389)

Frontespis till Philipp
von Stosch, *Gemmæ
antiquæ caelatae*,
Amsterdam 1724

originalteckningar. Projektarbetet avslutades under året och har resulterat i kontextuell studie över tidens glyptikssamlande och -studium samt en resonerande katalog över nämnda teckningar, vilka utkommer på förlaget Brill i februari 2025.

| Ulf R. Hansson

THE FEMALE SHAPE OF CONQUEST. VISUALISING WAR, VICTORY AND DOMINION THROUGH THE FEMALE GENDER IN ROMAN ART (2020)

Paraplyprojektet syftar till att undersöka hur kvinnogestalter - gudinnor, personifikationer av kvalitéer/dygder, städer, territorier och etniciteter, mänskliga representanter för olika folk

Constantinopolis
med Konstantin
I, kamé, 300-tal
(Ermitaget,
Sankt Petersburg;
Wikimedia
Commons)

- användes för att illustrera den romerska världserövringens drivkrafter och ideala resultat den romerska kejsartidens bildkonst (ca 27 f Kr - 600 e Kr). Med utgångspunkt från ett representativt urval romerska monument och bildverk på segerns tema undersöker projektet hur romerska uppfattningar om kvinnor och kvinnlighet omsattes i ett meningsfullt och sammanhängande bildspråk för propagerandet av seger och världsmakt, och vad den romerska triumfalikonografins kvinnoframställningar kan säga oss om de egenskaper och agenser som tillskrevs kvinnligt kön bortom den romerska civilkonstens avgränsade sfär, och om kvinnans plats i romersk idévärld i stort. Under 2024 fortsatte arbetet med de två projektartiklarna 'Roma of imperial might, Constantinopolis of palatial splendour: the city-goddesses of Rome and New Rome, and dichotomies of the divine female, in the art of the Late Empire' och 'Fortunes and Misfortunes of Roman conquest, or the Female conquered and civilised: new aspects on personifications of cities, territories and peoples in the triumphal imagery of the Roman Empire'.

| Cecilia Olovsson

MÖTESPLATS MEDELHAVET - EN FORSKNINGSPLATTFORM FÖR DIGITALISERADE ARKEOLOGISKA SAMLINGAR OCH ARKIV VID DE SVENSKA INSTITUTEN I ATHEN, ROM OCH ISTANBUL (2019)

Arbetet inom det av Riksbankens Jubileumsfond finansierade projektet att inventera, digitalisera och tillgängliggöra de tre med-

Roma: julisk-claudisk
marmorrelief från
Sebasteion, Aphrodisias

elhavsinstitutens arkeologiska samlingar och arkiv avslutades och slutredovisades till finansören under året. Projektarbetet har resulterat i den webbaserade portalen med open access *Common Ground. Archives for Swedish Archaeology in the Mediterranean*, vilken presenterades för forskarsamhället på The European Association of Archaeologists Annual Meeting i Rom 28-31 augusti. Portalen kommer efter testkörning att tas i bruk under 2025. Data kommer även att tillgängliggöras via Svensk Nationell Dataservices (SND) portal [forskningsdata.se / researchdata.se](https://forskningsdata.se/) och det europeiska Ariadne-nätverkets portal.

| Ulf R. Hansson

THE COLLECTOR NONPAREIL. THE EXTRAORDINARY LIFE AND TIMES OF BARON PHILIPP VON STOSCH (2019)

Bokprojektet, som tidigare hade arbetstiteln *'Ramassée avec une fatigue incroyable'*, behandlar den exiltyske antikvarien och samlaren Philipp von Stoschs (1691-1757) antikvariska verksamhet i Rom och Florens under 1700-talets första hälft. Det antikvariska "oraklet" Stosch var ett ledande namn i den transnationella Lärda Republiken och instrumental i den tidigmoderna konstmarknaden. Hans hem och bibliotek kom att bli en centralpunkt för antikvarisk kultur och för den Radikala Upplysningen i Italien. Merparten av Stoschs omfattande vittra korrespondens

med samlare och *studiosi* runtom i Europa har förblivit opublicerad och han har även efterlämnat ett rikt och till stora delar obeforskat övrigt arkivmaterial som utgör en viktig pusselbit i rekonstruktionen av tidens antikvariska kunskapsproduktion och framväxten av

Philipp von Stosch.
Teckning av Pier
Leone Ghezzi 1720-tal
(privatsamling)

den internationella konstmarknaden. Materialinsamling är slutförd och textproduktionen långt framskriden. Arbetet kommer att resultera i en monografi (Yale UP).

| Ulf R. Hansson

MODERNITY AND THE ANCIENTS. WINCKELMANN, ANTIQUARIANISM, AND THE ORIGINS OF MODERN ARCHAEOLOGY AND ART HISTORY (2019)

Paraplyprojektet *Modernity and the Ancients* syftar till att genom ett antal delstudier undersöka överlappningen mellan antikvarianismen och protoarkeologin (den moderna arkeologivetenskapens framväxt) inom studiet av de antika grekisk-romerska kulturerna under det långa 1700-talet, med särskilt fokus på för-

ändringar i förhållningssättet till bevarad materiell och visuell kultur. Delstudierna berör områden som samlande, antikvarisk interaktion (korrespondens, lärda sällskap, nätverk och samverkan), protoarkeologisk fältverksamhet, visuell dokumentation och materialpublicering, samt teorbildning och metodutveckling. Materialinsamling och analysarbete är avslutade och textproduktion pågår. Projektet har hittills resulterat i ett antal föreläsningar, konferensbidrag och artiklar.

| Ulf R. Hansson

INTERNATIONAL ASSOCIATION TRANSHUMANCE TRAILS & RURAL ROADS (TT&RR) (2018)

Projektet Transhumance Trails and Rural Roads, TTRR.EU (www.ttrr.eu) sedan 2023 certifierat av Europarådet som *Cultural Route* är verksamt med olika delprojekt i de länder med institutioner som anslutit sig och årliga rapporter redovisas till centralorganisationen i Strasbourg. Jag kvarstår som Vice President och arbetar huvudsakligen med forskningsinriktade insatser inom projektet. I samarbete med kollegor vid *Università La Sapienza*, Rom har en tvärvetenskaplig volym om transhumans färdigställt för publikation på nätet (open-access) och jag har bidragit med artikeln "*Alla ricerca della transumanza etrusca. Teorie*

Plansch ur P.-F. H.
d'Hancarville, *Collection of
Etruscan, Greek and Roman
antiquities from the cabinet
of the Honourable William
Hamilton, Neapel 1766*

e metodi". Redaktör är en av medlemmarna i projektet, Carlo Valorani, professor i urbanistik och landskapsplanering. 14/11 var jag inbjuden av kommunfullmäktige i Blera (VT) att tala över ämnet *La transumanza a Blera* på konferensen *Cavallo uomo e territorio*, organiserad i samarbete med Università della Tuscia och sponsrad av *Regione Lazio*. Den 24/11 var jag inbjuden av kommunen i Jenne till ett konstituerande möte för bildandet av *Vie di transumanza*, en organisation som kommer att verka parallellt med TT&RR men med inriktning på Italien och där jag kommer att ingå i styrelsen.

| Barbro Santillo Frizell

LUNI SUL MIGNONE. "THE EXCAVATIONS AT TRE ERICI AND IN ITS ENVIROMENTS" (2017)

Under senare delen av Maj 2024 (17/5 - 30/5) bedrev jag forskningsarbete på SIR gällande ovanstående projekt. Tyngdpunkten låg på biblioteksstudier för att ta del av nyare litteratur inom det aktuella ämnesområdet. Samt att kontrollera en del relevant material som finns lagrat på Institutet. Arbetet genererade i stort de tänkta målen även om oförutsedda händelser i viss mån distraherade verksamheten.

| Johnny R. Bengtsson

SPINNING AND WEAVING TOOLS: TEXTILE TECHNOLOGY AT ETRUSCAN ACQUAROSSA AND SAN GIOVENALE (2017)

Arbetet med publikationen av textilverktyg från San Giovenale (SG) och Acquarossa (AR) har fortsatt på plats i Rom under två perioder under 2024, dels en månad under våren, dels tre månader under hösten/vintern. Projektet fokuserar på textilverktyg (cirka 850 vävtyngder, trådrullar och sländtrissor) från utgrävningar i regi av Svenska institutet i Rom (SIR) och *Soprintendenza dell'Etruria Meridionale* vid Acquarossa (AR) under perioden 1966 - 1975 och San Giovenale (SG) under perioden 1956 - 1965, i syfte att nå ökad kunskap om etruskisk textilteknologi.

Exempel på
textilverktyg från
San Giovenale
och Acquarossa
© H. Landenius
Enegren och SIR

Under ett par dagar i november gjordes dessutom en sista genomgång på Museo Nazionale Etrusco Rocca Albornoz i Viterbo, inför publicering av de föremål från grävningarna som ingår i museets permanenta utställning. Organiskt material kräver en optimal miljö för att beva-

ras. Textilmaterial har därför, med få undantag, gått förlorat i den arkeologiska kontexten. De verktyg man använt i tillverkningen utgör därför en värdefull möjlighet att, på basis av experimentell arkeologi, inom en viss ram, uppskatta vad för sorts tyg som producerats vid varje enskild arkeologisk plats (se vidare: L. Mårtensson, E. Andersson, M.-L. Bech Nosch & A. Batzer 2005-2006. *Technical Report. Experimental Archaeology Part 1*, Centre for Textile Research, Univ. of Copenhagen). I de fall, där tygrester påträffats i samband med textilverktyg, kan man uppskatta om verktygen eventuellt kan ha använts i tygens tillverkning (M. Gleba, C. Heitz. H. Landenius Enegren & F. Meo 2018. 'At the Crossroads of Textile Cultures: Textile Production and Use at the South Italian Archaic Site of Ripa-candida', *JMA* 31:1, 27-51).

Utöver tre huvudsakliga föremålskategorier - vävtyngd, trådrulle o sländtrissa - påträffades under arbetets gång även ett fragment av en distansbricka/bandgrind (eng. *spacer*, ital. *distanziatore*) i ben, vilket tillsammans med de många trådrullarna ger vid handen att brickvävning förekom vid båda platser, en metod som användes framförallt till att väva bårder, av vilka klädfynden från Verucchio daterade till 700-talet f Kr. utgör praktexempel (se L. Raeder Knudsen 2012, "Case Study: the Tablet-woven Borders of Verucchio", in M. Gleba and U. Mannerling (eds), *Textiles and Textile Production from Prehistory to AD 400*, Oxford, 254-263).

Genomgång av grävningspublikationer framförallt från boplatser, men också visst gravmaterial, i syfte att finna paralleller till AR och SG fyndmaterial, fortsätter. Man bör dock hålla i minnet att material från boplatsextekter och gravmaterial kan skilja sig åt, då verktyg placerade i gravar kan vara av annan kvalitet och ha haft ett annat syfte. Slutresultatet av forskningsprojektet, som initierades 2016 med avbrott under pandemiår, är tänkt att redovisas i monografiform och ingå i SIRs skriftserie.

Projektet presenterades vid *Purpleae Vestes VIII* konferensen i Athen 19-21 oktober 2022 och ett bidrag har lämnats in till konferensens akter, (Landenius Enegren *in press*). Ekonomiskt stöd till projektet har tacksamt erhållits från Fondazione Famiglia Rausing.

| Hedvig Landenius Enegren

FRANCAVILLA DI SICILIA (2016)

Utgrävningsprojektet i Francavilla di Sicilia är ett samarbete mellan institutet, Göteborgs universitet, den antikvariska myndigheten vid Regione Siciliana genom Parco Archeologico di Naxos och Francavillas kommun. Projektet undersöker en grekisk bosättning i den moderna staden Francavilla belägen på Etnas nordsluttning i den bördiga Alcantaradalen, ca 20 km från den första grekiska kolonin Naxos på Siciliens östkust. Under 2024 utfördes inget fältarbete. Ett kort besök gjordes i oktober på utgrävningsplatsen och det arkeologiska museet i Francavilla samt i arkeologiska parken i Naxos där möten hölls med våra samarbetspartners. Arbete med den kommande publikationen och bearbetning av ritningar utfördes och fortgår.

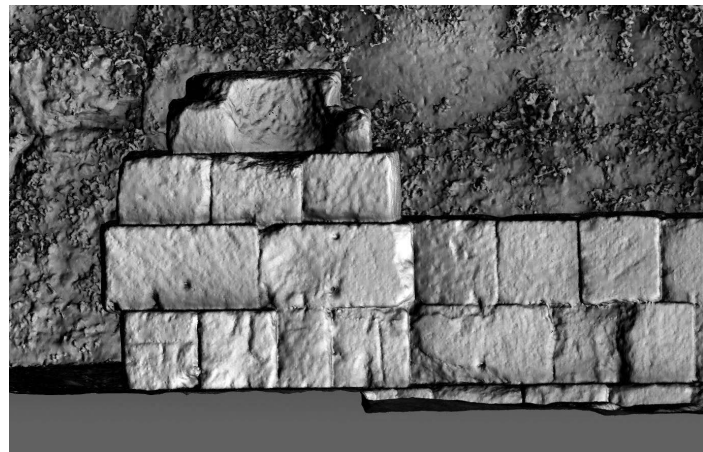
| Kristian Göransson

DET REPUBLIKANSKA FORUM ROMANUM (2016)

Projektet syftar till att med hjälp av ny dokumentationsteknik ge en bättre bild av den rumsliga och arkitektoniska utvecklingen av Forum-området under republikansk tid och belysa hur olika publika byggnader interagerade med varandra och den omgi-

vande miljön. Första steget i projektet utgjordes av en byggnadsarkeologisk undersökning och dokumentation av tidigare utgrävda lämningar under Basilica Julia och Basilica Aemilia, på den södra respektive norra sidan av

Digital modell av de lämningar som frilades av P. Romanelli och G. Carettoni under Basilica Aemilia 1946-1948

Forum Romanum. En högupplösta digital 3D-modell av de dokumenterade strukturerna publicerades online i december 2020 <https://www.darklab.lu.se/digital-collections/monuments/the-republican-forum-romanum/>. En detaljerad redogörelse för och tolkning av lämningarna på den södra sidan (med fokus på Basilica Sempronia) publicerades i *Opuscula* 15 i november 2022 <https://doi.org/10.30549/opathrom-15-05>. Under 2023 inleddes arbetet med att analysera och tolka de republikanska lämningarna på den norra sidan av Forum. Detta arbete fortsatte under 2024 och förväntas leda till en publikation 2025.

| Henrik Gerding

POMPEJI, INSULA V 1 (2000)

Arbetet har under året främst inriktats på utvärdering av vår dokumentation och resultatredovisning. Som konklusion för tjänar att sägas att projektet varit framgångsrikt i sina dubbla föresatser, att skriva kvarterets byggnadshistoria och att nå fram till en beskrivning av de specifika levnadsomständigheter som där rådde och av deras utveckling i takt med stadens över tid förändrade teknologiska förutsättningar och socio-politiska livsmönster.

Vid sidan av publiceringsarbetet har diskussion om formen för ett projektavslut diskuterats, liksom intresset för en omstart med delvis andra förtecken: att öppna ett nytt projekt i Insula V 1 baserat på utgrävning, i stället för som hitintills på studie av stående strukturer i första hand. Inför det åtagandet har vi börjat fundera på nyrekrytering till ledningsgruppen. Danilo Marco Campanaros arbete relaterat till pompejanska rum i 3D - virtuell verklighet, ljussimulering och blickfångs-spårande, är en annan sorts vidare- och nyorientering för forskningen med Insula V 1 som bas som vunnit stort intresse. En vetenskaplig granskning av doktorsavhandlingen, publicerad i *Journal of Roman Archaeology*, lyfter fram arbetets akademiska betydelse och originalitet: Grawehr M. Exploring past visual experiences: a comparative analysis of three approaches to things and light in Roman interiors. *JRA*, Published online 2024:1-24. (<https://doi.org/10.1017/S1047759424000229>). Danilo har bjudits till deltagande med analytiskt material i en utställning om pompejanska lampor: Pompeji i nytt ljus, skapad i München 2022 och vidare presenterad i de Kapitolska museerna 2023, till publicering i internationell vetenskaplig press och till den amerikanska klassiska arkeologins årliga kongress, AJA-mötet avhållt de första dagarna i januari 2025. Hans arbete har också uppmärksamats på en serie digitala plattformar.

Publiceringslistan, som är en uppföljning av den som publicerades i VB 2023, innehåller följande artiklar och bokkapitel:

- Danilo Marco Campanaro and Landeschi, Giacomo, Visual Experience in a Pompeian Domestic

Rekonstruktion av väggmålningarna i atriet tillhörigt De grekiska epigrammens hus (Pompeji V 1,18)

Space: Analysis Using Virtual Reality-Based Eye Tracking and GIS, *American Journal of Archaeology* 128:4, 2024, 553-573.

- Danilo Marco Campanaro, The dark side of the room: dialogues of light and shadows in the Roman domestic space, In Brännstedt, L & Teigen, L. T., *Livia's Room*, [in press].
- Danilo Marco Campanaro. Illuminating the Digital Past: Analyzing Social Complexity in Ancient Spaces with Light Simulations. In Vacatello, F. (Ed.), *Go to digital. Methods and technological systems from landscape to artifacts for archaeological surveys*, Quasar, 89-100, Rom 2023.
- Renée Forsell, Staden under askan, *Historiskan* 2/2024, 22-25.
- Anne-Marie Leander Touati, Building the Social. A Query into the Societal Impact of the Pompeian Water Supply, *OpAthRom* 17, 2024, 167-214.

| Anne-Marie Leander Touati

VILLA SAMBUCO: A SMALL FARMSTEAD IN THE SAN GIOVENALE AREA (1990)

De ännu 2024 synliga resterna av Villa Sambuco. Foto: Charlotte Malmgren

Villa Sambuco är en s.k. *villa rustica* som grävdes ut 1958-60 under ledning av Carl Eric Östenberg, sedermera föreståndare vid SIR. I "Luni and Villa Sambuco" in *Etruscan culture, land and people*,

1962, gavs en preliminär rapport där arkitekturen och ett fåtal fynd presenterades. År 1990 började bearbetningen av materialet från utgrävningen. Avsikten är att publicera utgrävningarna och samtliga under dessa framkomna fynd bestående av keramik, tegel, lampor, vävtyngder, sländtrissor samt olika metallfynd med syfte att etablera vilans funktion. Den huvudsakliga bearbetningen ägde rum på Svenska institutet under 1990-talet, där materialet då fanns magasinerat. Det keramiska materialet bestod av *terra sigillata*, tunnväggig keramik samt en stor del kökskeramik. Detta kan dateras till sen republikansk- och tidig kejsartid. Alla fynd är katalogiserade och ritade. Efter den initiala fasen har arbetet med villan pågått sporadiskt.

Under två veckor sommaren 2024 kom arbetet huvudsakligen

att röra sig om arbete med småfynden samt katalogens struktur. Arbetet med detta kompletterades med biblioteksstudier med en genomgång av ny relevant litteratur gällande fynd från romerska villor. Dessutom gjordes ett återbesök vid villan då några nya foton togs. Arbetet kommer att fortsätta under 2025.

| Renée Forsell

ZON 2 INOM DE ITALO-NORDISKA UTGRÄVNINGARNA PÅ FICANA (1976)

Utgrävningarna inom den latinska byn Ficana, på höjden Monte Cugno (Acilia) söder om Tibern, ägde rum åren 1976-1981 under ledning av de fyra nordiska instituten i Rom och dåvarande Soprintendenza di Ostia.

Zon 2 ligger mitt uppe på höjden, precis innanför försvarsvalLEN (aggar och fossa) daterad till de latiala perioderna IIIB-IVA (ca 750-630/20 f.Kr.). De fasta lämningarna i zon 2 består dels av tuffstenspackningar, som delvis förbinds med *aggern*, dels av golvnivåer i flodstenar. Omfattande fyllnadslager innehöll stora mängder handgjord keramik från sen brons-/tidig järnålder, men även föremål av ben och metall, samt stora mängder djurben.

Studiet av utgrävningen och materialet ledde till en doktorsavhandling, "Ficana. The Final Bronze and Early Iron Age" (1997). Texten har därefter vilat och planen är att zon 2 ska publiceras i serien "Excavations at Ficana", i tidskriften "Occasional Papers of the Nordic Institutes in Rome" (hittills har 5 volymer kommit ut i serien).

Inför publikation återupptogs arbetet, som har fortsatt i tvåveckorspass på institutet 2020 samt 2022-2023, först med genomgång av texten och biblioteksstudier för uppdatering av forskningsläget. Det finns idag betydligt mer relevant jämförelsematerial i Latium söder om Tibern än det gjorde i slutet av 90-talet.

Under 2024 tillbringade undertecknad två tvåveckorsperioder på institutet (i juni respektive december). Fokus har hittills legat på de deskriptiva delarna av texten, med genomgång av utgrävningsbeskrivningen samt fortsatt arbete med den omfattande keramikkatalogen, som minskas i omfång samtidigt som nytt jämförelsematerial kan föras in. Genomgången av illustrationsmaterialet är påbörjad.

| Charlotte Malmgren

ACQUAROSSA (1966)

Brita Alroth har under året fortsatt arbetet och revideringen av manuset till publikationen av Zon G, som påbörjades av Lena Söderhjelm, både texten om själva zonen och texten till katalogen över keramik och fynd. Hon har arbetat dels hemma, dels vid SIR, ca 7 veckor under sommaren 2024. Hon har också granskat referenser i noterna mot volymer i biblioteket i Rom. Dessutom ägnade hon sig i Rom åt den s.k. svarta impaston, som är rikt företrädd i Zon G.

Rebecca Bugge och Örjan Wikander har under 2024 färdigställt manus till *Acquarossa VIII. Zone F. The early monumental complex* och inlämnat det till publikationsnämnden för publicering. De har i övrigt fortsatt sitt arbete med materialet från

östra delen av Zon F hemma i Sverige, såsom en förberedelse för fortsatt bearbetning i Italien under april och maj 2025.

Hedvig Landenius Enegren spenderade april-maj samt november-december vid SIR för arbete inom sitt projekt *Spinning and Weaving Tools: Textile Technology at Etruscan Acquarossa and San Giovenale* som redovisas i separat verksamhetsberättelse.

Eva Rystedt har under år 2024 arbetat t sammanlagt ca 10 veckor vid SIR med publiceringsarbete: Zon H i Acquarossa. Arbetet framskred i stort sett enligt plan. Det är omfattande, eftersom det innebär både kontroll mot det arkeologiska materialet (förvarat på SIR) av Leni Wendts ofullbordade manus samt mycken egen, kompletterande forskning, särskilt beträffande keramiken. Keramikkatalogen väntas i färdigt skick omfatta över 800 nummer.

SAN GIOVENALE (1956) VIGNALE ARCHAEOLOGICAL AND AERIAL PROJECT (2006-2023)

Projektet som initierades i februari 2006, avslutades under december 2023 med ett bokmanuskript i San Giovenale serien, vilket skickades in till Publikationsnämnden. Medel för tryckning och språkgranskning beviljades från Stiftelsen Enboms donationsfond. Publikationen *What's beyond the Etruscan Bridge? Analysis and dating of the Vignale Plateau. San Giovenale. Results*

of excavations conducted by the Swedish Institute of Classical Studies at Rome and the Soprintendenza alle Antichità dell'Etruria Meridionale Vol VI, fasc. 2-3, utkom den 13 januari 2024 på Eddy.se AB. Publikationen omfattar 345 sidor med 6 Chapters, 3 Appendices, References and Concordance. Författarna presenterade boken den 22 april i serien *Salotto Etrusco* på Svenska Institutet i Rom.

| Yvonne Backe Forsberg & Richard Holmgren

Flygbild över San Giovenale med omnejd. Vignale-platån syns i övre delen av bilden.
Foto: Richard Holmgren

Övriga projekt

ETRUSKERNÄTVERK

Sedan hösten 2019 driver institutet ett nätverk för studenter på alla nivåer som intresserar sig för etruskologi, förromersk arkeologi och italiska kulturer. Från att enbart ha bestått av deltagare från svenska lärosäten har nätverket de senaste åren vuxit och samlar nu studenter och doktorander också

från Italien, Norge, Australien och USA. Av deltagarna är 14 doktorander och 11 aktiva masterstudenter. Utöver dessa deltar nydisputerade forskare och examinerade FM. Nätverkets deltagare träffas i regel vid två till tre tillfällen per termin online. Nätverket har legat vilande under 2024, men kommer att återkomma 2025.

| Hampus Olsson

Föreläsningar, konferenser, seminarier, utställningar m.m.

PÅ INSTITUTET

17 JANUARI

Konferens, *Dopo Napoleone. Il Sistema delle Arti nell'Italia della Restaurazione (1814-1823)*, i samarbete med Fondazione Camillo Caetani och École Française de Rome 15-17 januari.

Sabrina Norlander Eliasson välkomnar alla till konferensen.
Foto: Stefan Lopes

5-6 FEBRUARI

Konferens, nätverken SWETALY och Scholars at Risk Sweden & Italy Sections, i samarbete med Göteborgs universitet.

6 FEBRUARI

Ulf R. Hansson visade institutet och presenterade verksamheten för en grupp rektorer från italienska universitet.

15-16 FEBRUARI

Workshop anordnad av Sabrina Norlander Eliasson inom projektet *Arkadisk klassicism i tidigt romerskt 1700-tal: konstnärerna i Nicola Pios "Le Vite" i deras samtid*.

20 MAJ

AIAC Incontri anordnade konferensen *La città di Roma e i suoi abitanti: nuove prospettive*. Hampus Olsson modererade.

23 MAJ

Soprintendenza Archeologia, Belle arti e Paesaggio per l'area metropolitana di Roma e per la provincia di Rieti arrangerade konferensen *14° Incontro di Studi sul Lazio e la Sabina*. Den andra konferensdagen av tre hölls på institutet.

29 MAJ

Boken *La Regina che amava la libertà* av Annarosa Mattei presenterades på institutet i samverkan med Svenska Ambassaden i Rom. Författaren, Claudio Strinati och Raffaella Morselli medverkade.

7 JUNI

Ulf R. Hansson visade institutet och presenterade verksamheten för Sveriges honorärkonsuler i Italien.

19 JUNI

Boken *«In Trastevere nel giardinetto lungo il fiume» - La collezione di antichità Savonanzi De Vecchi nella Roma del Seicento* av Astrid Capoferro presenterades. Medverkade gjorde Maria Celeste Cola, Ingo Herklotz, och Maria Letizia Caldelli.

Astrid Capoferro firar 25 år som institutes bibliotekarie. Bild från hennes bokpresentation.
Foto: Stefan Lopes

28-30 AUGUSTI

Jenny Wallensten (SIA) och Olof Heilo (SFII) besökte institutet för det årliga mötet mellan medelhavsinstitutens tre direktörer

Medelhavsinstitutens direktörer.
Foto: Fanny Lind

26-27 SEPTEMBER

Robin Böckerman (Kungliga biblioteket) anordnade workshopen *Troja genom tid och rum: en workshop*.

3 OKTOBER

Fondazione Famiglia Rausing hade sitt årliga sammanträde på SIR.

11 OKTOBER

Boken *FRA DOPPI MURI - Cultura ed arte claustrale femminile a Roma in età moderna* presenterades. Utöver redaktörerna Sabrina Norlander Eliasson och Saverio Sturm medverkade även Dacia Maraini, Maria Giulia Aurigemma och Mario Bevilacqua.

Dacia Maraini presenterar boken *Fra Doppi Muri*.
Foto: Stefan Lopes

15 OKTOBER

Bridges - Swedish Institutes at Athens and Rome Joint Lecture Series: Jan Stubbe Østergaard - *The recent history of polychromy research. The Copenhagen angle*.

29 OKTOBER

Open Lecture: Svante Fischer, *The Re-routing of Roman Subsidies - From Constantinople via Italy to Scandinavia*.

5 NOVEMBER

Ulf R. Hansson visade institutet och presenterade verksamheten för Vetenskapsrådets generaldirektör Katarina Bjelke.

6-29 NOVEMBER

Som en del i den nordiska kultur månaden, *Novembre Nordico*, anordnades en utställning av fotografen Jan Marks bilder från de svenska utgrävningarna i södra Etrurien *Jan Mark e gli scavi svedesi nel viterbese*.

7 NOVEMBER

Konferens, *La Famiglia Etrusca*, i samarbete med Consiglio

La Famiglia Etrusca.
Foto: Stefan Lopes

Nazionale delle Ricerche. Den första av två konferensdagar hölls på institutet. Konferensen arrangerades av Ulf R. Hansson och Laura Ambrosini, CNR-ISPC.

13 NOVEMBER

Ulf R. Hansson föreläste om den tidigmoderna konstmarknaden i Rom för Pro Venezia och tidskriften *Vi* vid deras besök på institutet.

19 NOVEMBER

Temakväll i samband med utställningen *Jan Mark e gli scavi svedesi nel viterbese*. Deltog gjorde de italienska arkeologerna Francesco di Gennaro, Luciano Santella och Barbara Barbaro. Kvällen ingick i SIRs serie i etruskologi, *Salotto Etrusco*. Hampus Olsson modererade.

Jan Mark-utställningen i entréhallen, *Novembre Nordico*.
Foto: Stefan Lopes

29-30 NOVEMBER

Workshop anordnad av Sabrina Norlander Eliasson inom projektet *Arkadisk klassicism i tidigt romerskt 1700-tal: konstnärerna i Nicola Pios "Le Vite" i deras samtid*.

4 DECEMBER

Thomas Spencer Jerome Lecture: Rubina Raja - *A World of Local Cultures in a Roman Sea: The Rise of Urban Landscapes in the Near East*. Föreläsningen som var en av tre anordnades i samarbete med American Academy in Rome.

Rubina Raja håller Jerome Lecture.
Foto: Stefan Lopes

13 DECEMBER

Ulrik Volgsten från Örebro universitet och Benedetta Zucconi från universitetet i Cagliari anordnade en workshop för att arbeta med en antologi i musikvetenskap.

SALOTTO ETRUSCO. SWEDISH INSTITUTE SEMINARS IN ETRUSCOLOGY

SIRs föreläsningsserie i etruskologi, *Salotto Etrusco*, som sattes hösten 2023, samordnas av Hampus Olsson och Ulf Hansson. Under 2024 anordnades sammanlagt åtta föreläsningar.

26 FEBRUARI

Antonio Pernigotti (Milanos universitet), *Tra divinazione e architettura sacra: il cielo degli Etruschi*.

18 MARS

Hampus Olsson (Svenska institutet i Rom), *The Blera Archaeological Project. Unveiling the city: Investigating Etruscan urbanism through "multi-resolution" archaeology*.

16 APRIL

Jacopo Tulipano (Roms universitet "La Sapienza"), *The Ara della Regina Sanctuary of Tarquinia: The phases of the Classical and Hellenistic ages, Updates and ongoing research*.

22 APRIL

Yvonne Backe Forsberg och Richard Holmgren (Uppsala universitet), *San Givonale - the discovery of a new urban area, its wine and Italy's oldest bridge*.

Richard Holmgren på SALOTTO ETRUSCO.
Foto: Hampus Olsson

28 MAJ

Marina Micozzi (Universitetet i Tuscia, Viterbo), *Discriminazione di classe e di età nelle necropoli etrusche? Qualche esempio da Cerveteri*.

14 NOVEMBER

Laura Ambrosini (CNR-ISPC Rom), *The Arvid Andrén Collection at the Museum of Cultural History in Oslo*.

19 NOVEMBER

Francesco di Gennaro, Luciano Santella och Barbara Barbaro (del i *Novembre Nordico*), *Gli scavi svedesi nel viterbese*.

3 DECEMBER

Ingela Wiman (Göteborgs universitet), *Etruscan images of nature*.

ART HISTORY AT THE SWEDISH INSTITUTE

Under 2024 lanserade vicedirektören institutets första konstvetenskapliga föreläsningsserie. Serien gavs, och kommer att fortsatt ges, under vårterminen. 2024 års tematik var *L'Arte ed i suoi materiali/Konst och dess materialitet* med inriktning på teknisk konstvetenskap, konservering och historiografi i relation till materialteknisk forskning. Föreläsningarna, alla hållna av experter inom sina områden, hölls på italienska och tillströmningen av extern publik var god.

13 FEBRUARI

Marco Cardinali, Emmebi, Diagnostica Artistica: *Le indagini radiografiche del Fogg Art Museum degli anni venti del Novecento e la critica storico-artistica agli albori della Technical Art History. Un focus su Giorgione e Tiziano*.

27 FEBRUARI

Maria Beatrice De Ruggieri, Emmebi Diagnostica Artistica: *Una visita in bottega a metà Seicento. Dipinti, disegni, copie, incisioni nello studio romano di Giovanni Angelo Canini nel racconto di Richard Symonds (1649-1651)*.

Maria Beatrice De Ruggieri på vår konstvetenskapliga föreläsningsserie.
Foto: Hampus Olsson

12 MARS

Giorgio Bonsanti, Fondazione Opificio Firenze: *La storia dell'arte e la materia*.

26 MARS

Giorgio Capriotti, Università degli Studi della Tuscia: *Il restauro dell'"Angelo con tamburello" di Tiziano, della Galleria Doria Pamphilj. Conferma di una mano e ...scomparsa di un'altra*.

9 APRIL

Gabriella Prisco, già Istituto Centrale del Restauro: *Un falso per Winckelmann, ovvero le conseguenze dell'amore: genesi e storia critica di Giove e Ganimede*.

23 APRIL

Paola D'Alconzo, Università degli Studi di Napoli Federico II: *Affresco, "fresco in acquerella", o tempera? Ferdinando Galiani e le ipotesi settecentesche sulla tecnica esecutiva della pittura murale romana*.

21 MAJ

Silvia Cecchini, Università Roma Tre: *Icona o reliquia. Ricezione e conservazione del Cenacolo di Leonardo nel Novecento.*

INSTITUTETS FORSKNINGSEMINARIER**31 JANUARI**

Sebastian Andersson (Region Västernorrland), "Pantheonkomplexet eller: Några försök att drömma med Pantheon i Rom"

17 APRIL

Ellen Siljedahl (Umeå universitet), "Antik diskbänkrealism: ett avhandlingsprojekt om matlagning i förromerska Italien"

15 MAJ

Anna Runke (Stockholm), "ADAPTED REUSE - exempel i Rom under de senaste 20 åren (och lite till)"

23 MAJ

Daniel Leviathan (Lunds universitet), "Hur bygger man judiskt i Sverige? Sveriges synagogor och den judiska identiteten under 1800-talet"

10 OKTOBER

Antonios Pontoropoulos (Uppsala universitet), "Litterära representationer av amazoner under romerska tiden och senantiken"

17 OKTOBER

Viktor Wretström (Köpenhamns universitet), "Möten i lundar, trädgårdar och parker: romantik, våld och kontroll från Homeros till Chateaubriand"

24 OKTOBER

Malin Belfrage (Stockholm), "Cirkulär restaureringskonst - om att möta ett nödläge genom innovation och energieffektivisering inom det redan byggda"

Malin Belfrage håller seminarium på institutet.
Foto: Hampus Olsson

VID ANDRA INSTITUTIONER**17 JANUARI (Musei Civici di Padova)**

Ulf R. Hansson medverkade i seminarium om 1700-taktyliotek.

25 JANUARI (American Academy in Rome)

Ulf R. Hansson medverkade i seminarium om Van Buren Teaching Collection.

8 FEBRUARI (Deutsches Archäologisches Institut, Rom)

Ulf R. Hansson invigningstalade vid återöppnandet av det Tyska arkeologiska institutet.

15-16 FEBRUARI (British Museum)

Ulf R. Hansson medverkade i arbetsseminarium om museets glyptiksamling

18 MARS (Sapienza Università di Roma)

Ulf R. Hansson medverkade i paneldebatt om Europas kulturarv inom ramen för *Dialoghi sull'Europa*, Dipartimento di Scienze Politiche/Commissione Europea Rappresentanza in Italia

29 APRIL (USI, Universitet och Svenska Institut i samarbete för internationalisering)

Ulf R. Hansson presenterade institutets verksamhet på webinarium för forskare och doktorander vid svenska lärosäten

23 MAJ (Comune di Roma, Promoteca Campidoglio)

Ulf R. Hansson deltog som representant för de utländska instituten (Unione) i hearing om utvecklingsplanen för area archeologica di Roma.

27-28 MAJ (Nationalmuseum, Stockholm)

Ulf R. Hansson medverkade i arbetsseminarium om Francesco Piranesi och Gustav III:s antiksamling.

6 JUNI (Sveriges ambassad i Italien)

Ulf R. Hansson medverkade i seminarium med Team Sweden.

18 JULI (Schweiziska institutet)

Hampus Olsson representerade SIR på ett rundabordsamtal för studenter. SIRs verksamhet och pågående forskningsprojekt presenterades.

28-30 AUGUSTI (Sapienza Università di Roma)

Ulf R. Hansson och Jenny Wallensten presenterade medelhavsinstitutens portal för arkeologiska arkiv, *Common Ground. Archives for Swedish Archaeology in the Mediterranean*, vid European Association of Archaeologists Annual Meeting.

30 AUGUSTI (Sapienza Università di Roma)

Hampus Olsson presenterade det nya fältprojektet *The Blera Archaeological Project* på EAAs (European Association of Archaeologists) årliga konferens, som detta år anordnades i Rom.

1 OKTOBER (Sala San Nicola, Blera)

Hampus Olsson presenterade det nya fältprojektet *The Blera Archaeological Project*, tillsammans med Giacomo Landeschi och Salvatore Piro för den intresserade allmänheten i Blera. Föredraget arrangerades av projektet i samarbete med Blera kommun.

7-8 OKTOBER (London)

Sabrina Norlander Eliasson deltog i konferensen *Association of Dress Historians: Dress and Painting. Clothing and Textiles in Art* med föredraget *How to dress a nun-to-be in Baroque Rome. A new portrait typology.*

11 OKTOBER (USI, Universitet och Svenska Institut i samarbete för internationalisering)

Ulf R. Hansson presenterade institutets kommande fältseminarier på webinarium för forskare och doktorander vid svenska lärosäten.

21-22 OKTOBER (Fondazione Luigi Rovati, Milano)

Ulf R. Hansson var chair och moderator på konferensen *Gian Francesco Gamurrini, l'archeologo e la sua eredità a 100 anni dalla sua morte.*

22 OKTOBER (Académie de France à Rome - Villa Médicis)

Astrid Capoferro höll föredraget "Antichità in giardino: modelli di riferimento e aspetti di originalità nell'allestimento della collezione Savonanzi in Trastevere (XVII secolo)" på konferensen *La Fabrique de l'Antique. Les sculptures antiques entre collections et institutions muséales 16e-19e siècles.* Colloque international Académie de France à Rome - Villa Médicis et Musée du Louvre 21.10-24.10.2024.

24-25 OKTOBER (München och Paris)

Sabrina Norlander Eliasson deltog i konferensen *Die Herzen der Leuchtenberg - Erinnerungskultur(en) einer europäischen Adelsfamilie im 19. Jahrhundert.* Föredrag: *Memory as Practice. Joséphine of Sweden-Norway (1807-1876) and the display of the Leuchtenberg family portraits in Stockholm.*

11 NOVEMBER (USI, Universitet och Svenska Institut i samarbete för internationalisering)

Ulf R. Hansson presenterade institutets verksamhet på webinarium för forskare och doktorander vid svenska lärosäten.

21 NOVEMBER (Norska Institutet i Rom)

Sabrina Norlander Eliasson deltog i konferensen *Nordic crossroads: cultural centres and exchanges in early modern Europe.*

Föredrag: *The transfer of Italian models into 17thc Sweden. David Klöcker Ehrenstrahl's ceiling painting in the House of Nobility in Stockholm (1675).*

21-22 NOVEMBER (Université de Picardie Jules Verne)

Ulf R. Hansson deltog i konferensen *(Re)donner sens. L'œuvre d'art dans tous ses états.*

5 DECEMBER (Tempio Maggiore di Roma)

Ulf R. Hansson representerade de utländska instituten (Unione) vid besöket av president Sergio Mattarella i samband med 120-årsjubileet av Roms stora synagoga.

Den vetenskapliga personalens publikationer, undervisning och externa uppdrag

ULF R. HANSSON**Vetenskapliga publikationer**

Ulf R. Hansson, 'Bene qui latui bene uixit. Philipp von Stosch and His Portrait Medallists', *Médailles*, 2024, 14-28.

Ulf R. Hansson, 'Bibliotheca Stoschiana. A Key Site for Antiquarian Culture and the Radical Enlightenment in Italy', i Berthold Heinecke & Volker Riedl (eds), *Von Joachim I zu Winckelmann: Bibliotheken zwischen Humanismus und Aufklärung*, (Schriften zum Bibliotheks- und Büchereiwesen in Sachsen-Anhalt, Halle: Universitäts- und Landesbibliothek Sachsen-Anhalt, 427-464.

Undervisning

Ansvarig lärare på Arkeologisk kurs vid Svenska institutet i Rom, AN2076 15 hp (SIR/GU).

Externa uppdrag under året

- Styrelseledamot (Consiglio di Presidenza) och representant för institutet i Unione internazionale degli istituti di archeo-

logia, storia e storia dell'arte in Roma

- Styrelseledamot (Consiglio Direttivo) och representant för institutet i Associazione Internazionale di Archeologia Classica (AIAC)
- Styrelseledamot och representant för institutet i samsamhetsorganet Universitet och svenska institut i samarbete för internationalisering (USI)
- Styrelseledamot och representant för de nordiska instituten i Skandinaviska Konstnärsföreningen i Rom (Circolo Scandinavo)
- Ledamot i Publikationsnämnden vid de Svenska instituten i Rom och Athen (ECIS)
- Ledamot i Advisory Board, The British Museum, Department of Greece and Rome
- Ledamot i History of Archaeology Commission, Union Internationale des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques (UISPP)
- Ledamot i Editorial Advisory Board, Aristonothos. Rivista di Studi sul Mediterraneo Antico (Università degli Studi di Milano)
- Sekreterare i Fondazione Famiglia Rausing

- Ledamot i Stiftelsen Ingrid och Torsten Gihls fond, Kungliga Vitterhets, Historie och Antikvitets Akademien
- Medlem i internationella rankingkommittén, Sapienza Università di Roma, Scienze dell'Antichità
- Biträdande handledare för doktorand i konsthistoria, École du Louvre/Université de Picardie Jules Verne
- Sakkunnig vid tillsättning av lektorat i Antikens kultur och samhällsliv, Lunds universitet
- Fackgranskningsuppdrag under året för *The Art Bulletin*.

SABRINA NORLANDER ELIASSON

Vetenskapliga publikationer

S. Norlander Eliasson (2024). 'Un Mecenat che distribuisce premi ai virtuosi': The re-found portrait of the Marquis Niccolò Maria Pallavicini by Andrea Procaccini. *Storia dell'Arte*, 160 (2), 155-163.

S. Norlander Eliasson (2024). From Palace to Convent. Visual and Material Making of a Choir Nun in Baroque Rome. In: Saverio Sturm; Sabrina Norlander Eliasson; Dacia Maraini (Ed.), *Fra Doppi Muri: cultura e arte claustrale femminile a Roma in età moderna* (pp. 97-121). Perugia: Quattroemme.

Undervisning och kursutveckling

- Huvudlärare för Konsthistorisk kurs vid Svenska Institutet i Rom
- Stockholms universitet, KV6000, 15 hp, avancerad nivå, hel-fart (100%), 3 september - 4 november.
- Handledare för doktorand Jessica Fröberg, Institutionen för Kultur och Estetik, Stockholms universitet.
- Utveckling av kursutbud i samverkan med Stockholms universitet: workshop vid Svenska Institutet i Rom, 4 - 7 mars. Deltagare från ämnet konsthistoria vid Institutionen för kultur och estetik. I workshopen diskuterades befintliga kurser med behov av institutet, nya kurser på avancerad nivå med behov av institutet och pedagogiska spörsmål gällande "on site-undervisning".
- Utveckling av kursen *Rom under 1700-talet: visuell kultur, samlande och museiskapande*, 7,5 hp. Kursen kommer att ges för första gången i oktober 2025.

Pedagogisk medelstilldelning/konsthistoria

Under 2024 erhöll vicedirektören av Rektor för Stockholms universitet medel motsvarande 170.000 kronor för kvalitetsutveckling av utbildning. Medlen avser projektet *Samverkan*

mellan Svenska Institutet i Rom och Institutionen för kultur och estetik/konsthistoria - utveckling av kurser på grund- och avancerad nivå. Medelstilldelningen var ett direkt resultat av det arbetet som genomförts under de förberedande workshopdagarna i mars 2024.

Externa uppdrag

Ledamot i ämnesrådet för konsthistoria, Institutionen för Kultur och Estetik, Stockholms universitet.

Fackgranskare för *Journal of Eighteenth-Century Studies* och *Konsthistorisk Tidskrift/Swedish Journal of Art History*.

Forskningsförmedling

Dokumentärfilm/Svea Television AB om Riddarhusets renovering: intervju om pågående forskningsprojektet om Riddarhusets plafondmålning (1675) av David Klöcker Ehrenstrahl. Verket/Anekdot i samverkan mellan Nationalmuseum och Litteraturbanken, 18 december: podcast om Damen med slöjan (1768).

HAMPUS OLSSON

Vetenskapliga publikationer

H. Olsson (2024). 'Bokrecension. M. Moltesen & A. Rathje, red. *Approaches to Ancient Etruria*, Danish Studies in Classical Archaeology. Acta Hyperborea 16, Charlottenlund: Museum Tusulanum Press 2022. 427 sidor. I *OpAthRom* 17, 2024 (pp. 266-269).

Undervisning

- Huvudlärare för Arkeologisk kurs vid Svenska institutet i Rom, AN2076 15 hp (SIR/GU) - avancerad nivå, 25 mars - 31 maj.
- Undervisande lärare på kursen Latinsk epigrafik, LAT202/5LA820 7,5 hp (GU/UU) avancerad nivå, 26 februari - 10 mars.
- Undervisande lärare på Fortbildningskurs för gymnasie-lärare i klassiska språk 13 - 20 juni.
- Undervisande lärare på Konsthistorisk kurs vid Svenska Institutet i Rom
- Stockholms universitet, KV6000, 15 hp, avancerad nivå, 3 september - 4 november.
- Undervisande lärare på kurs vid Norska institutet i Rom, 19 september.

Externa uppdrag

Ledamot i *Comitato di redazione*, *Aristonothos*. Rivista di Studi sul Mediterraneo Antico (Università degli Studi di Milano).

Om institutet:

- *Romhorisont*. Tidskrift för Föreningen Svenska Rominstitutets vänner och Svenska Institutet i Rom: Nr. 79 2024.

Vetenskapliga monografier och artiklar som införlivats i bibliotekets bokbestånd framställda av forskare knutna till institutet:

- G. Adinolfi, A. Capoferro, R. Carmagnola, L.

Marras, V. Palleschi, "Luci ed ombre sulla pittura antica", *Ostraka* 32, 2023, 219-225.

- A. Blennow, "De latinska citaten på Säby - en nyckel till Schering Rosenhanes litterära värld", *Fornvännen* 118, 2023, 267-272.
- D. Campanaro, G. Landeschi, "Visual Experience in a Pompeian Domestic Space: Analysis Using Virtual Reality-Based Eye Tracking and GIS", *American journal of archaeology* 128, 2024, 553-573.
- A. Capoferro, «*In Trastevere nel giardinetto lungo il fiume*»: la collezione di antichità Savonanzi De Vecchi nella Roma del Seicento, Roma 2024.
- I. Edlund-Berry, "Defining Sacred Space in Ancient Italy", i M. Maiuro, J. Botsford Johnson (eds.), *The Oxford Handbook of*

Pre-Roman Italy (1000-49 BCE), Oxford 2024, 637-646.

- C. Kandare, "The Formation of a Queen: Visits of Christina of Sweden to Female Convents in Rome", i S. Sturm, S. Norlander Eliasson (a cura di), *Fra doppi muri: cultura e arte claustrale femminile a Roma in età moderna*, Perugia 2023, 133-142.
- Y. Leffler, "Underjorden i dagens litteratur: dödsrike, fängelse eller skyddsrum?", i B. Lindberg (red.), *Underjorden: myt, fakta, resurs* (Acta Regiae Societatis scientiarum et litterarum Gothoburgensis, Interdisciplinaria, 22), Göteborg 2024, 93-103.
- C. Mühlenbock, A. Lazarides, A. Beckman, "Vallfartskyrkan i Edsleskog. En romansk tegelkyrka i norra Dalsland", *Fornvännen*

118, 2023, 151-169.

- S. Norlander Eliasson, "From Palace to Convent: Visual and Material Making of a Choir Nun in Baroque Rome", i S. Sturm, S. Norlander Eliasson (a cura di), *Fra doppi muri: cultura e arte claustrale femminile a Roma in età moderna*, Perugia 2023, 97-121.
- S. Norlander Eliasson, "Un Mecenat che distribuisce premi ai virtuosi: The re-found portrait of the Marquis Niccolò Maria Pallavicini by Andrea Procaccini", *Storia dell'arte* 160, 2023, 155-163.
- F. Whitling, "Frederik Poulsen och hans svenska kolleger", i M. Moltesen & A. Rathje (red.), *Frederik Poulsen: forsker, formidler og fortæller*, København 2024, 212-229.

| Astrid Capoferro

Biblioteket och Arkivet

BIBLIOTEKET

År 2024 uppgick kostnaderna för bokinköp (inklusive prenumerationer och digitala resurser) till € 32 000. Bibliotekets bokbestånd ökade med 828 monografier (400 inköp; 48 byte; 380 gåva). Efter en revidering av bytesverksamheten och uppsägning av några dyra prenumerationer uppgår antalet löpande tidskrifter till 165. Katalogiseringen av Åke Malms boksamling, som består av 311 volymer, har slutförts. Biblioteket har erhållit i gåva från Harriet Capoferro Bergman och Annuska Palme Sanavio mindre samlingar av svensk litteratur och skönlitteratur. Under året har 100 volymer inbundits.

Arbetet med omklassificeringen av bibliotekets bokbestånd fortsätter enligt planerna och antalet monografier klassificerade enligt LCC uppgår nu till 29 594. Omklassificeringen av avdelningen K (geografi, topografi, utforskningar, grävningsrapporter, beskrivning av monument) har slutförts. Katalogiseringen och omorganiseringen av bibliotekets samling av rara böcker har också fortsatt under året. Leverantören BibLibre står fortfarande för underhåll och backups av bibliotekets ILS-system Koha samt bibliotekets webbsida (<http://biblio.isvroma.it>).

Firman Emme.Bi.Soft står fortfarande för un-

Stefano Castellani
fotograferar
Boberg-samlingen.
Foto: Astrid Capoferro

derhåll av institutets *Digital Collections* (<http://isv.digitalcollection.org>). Databasen består av material från Bildt-, Boberg-, Morani-, Warsher och rara böcker-samlingarna. Samlingarna är länkade till bibliotekets katalog samt samkatalogen URBiS, där även övriga institutioners digitala arkiv finns tillgängliga. URBiS-katalogen (<http://www.urbis-libnet.org>) innehåller över 3 491 000 bibliografiska poster för olika typer av material (böcker, tidskrifter, artiklar, e-böcker, fotografier, arkivmaterial o.s.v.). Biblioteken som deltar är 23 och styrgruppen består av bibliotekarierna på American Academy in Rome, École Française de Rome, British School at Rome, Det Danske Institut i

Rom, Academia Belgica samt Svenska Institutet i Rom. Firman Emme.Bi.Soft står fortfarande för underhåll.

Inom ramen för nätverket URBiS och i samarbete med firman EmmeBiSoft har biblioteket initierat ett projekt för användningen av IIIF (International Image Interoperability Framework) i Digital Collections plattformen. Genom IIIF-manifest kan man även länka, dela och återanvända digitaliserat material. I projektet ingår också skapandet av en Ome-ka-plattform för webbpublicering av digitala utställningar. Den första digitala utställningen "In memory of Mario Segre, Noemi Cingoli, Marco Segre: 23/05/1944 - 23/05/2024" publicerades

Publikationer

Under året har följande volymer utgivits och distribuerats av Institutet:

- *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome*. Vol. 17 2024.
- *Skrifter utgivna av Svenska Institutet i Rom*.

Series in 4°. Vol. 26:6:2-3: Y. Backe Forsberg, R. Holmgren, *San Giovenale vol. 6, fasc. 2-3. What's beyond the Etruscan bridge? Analysis and dating of the Vignale plateau*, Stockholm 2024.

på institutets hemsida den 23 maj i samband med 80-årsdagen sedan familjen Segre döddes i Auschwitz. Familjen Segre fann en fristad på Svenska Institutet tack vare Erik Sjöqvist mellan oktober 1943 och april 1944.

Ferdinand Bobergs samling av akvareller och teckningar har samlats i arkivskåpet i skrivrummet. Papperskonservator Barbara Costantini har presenterat ett förslag till den nödvändiga konserveringen av samlingen. Materialet har fotograferats av Stefano Castellani inför katalogiseringen och digitaliseringen av samlingen i institutets *Digital Collections* plattform.

Den 6 juni deltog Federica Lucci i mötet som hölls på Reale Istituto Neerlandese di Roma om projektet Wikidata, organiserad av Stefano Bagnoni (Pontificia Università della Santa Croce). Den 17 juni deltog Federica Lucci i kursen "Reference e intelligenza artificiale" under ledning av Prof. Damiano Orrù, organiserad av AIB Lombardia.

Biblioteket har erhållit bokdonationer från följande enskilda och institutioner:

Guia Baratelli, Alexandra Borg, Astrid Capoferro, Francesca Ceci, Tiziano Cinti, Alessandra Coen, Nikolaos Domazakis, Elisa Debenedetti, Sara Ekström, Fernando Gilotta, Ingrid Edlund-Berry, Stefano Fogelberg Rota, Kristian Göransson, Ulf Hansson, Håkan Hökerberg, Hans Lepp, Graziella Malm, Mette Moltesen,

Biblioteket.
Foto: Stefan Lopes

Sabrina Norlander Eliasson, Martin Olin, Annuska Palme Sanavio, Rita Papi, Malin Pettersson Öberg, Pierfrancesco Porena, Annette Rathje, Eva Rystedt, Pernilla Ståhl, Göran Söderberg, Cornelia Weber Lehmann.

Deutsche Archäologische Institut Rom, Fondazione Famiglia Rausing, Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale, Museum of Fine Arts Budapest, Nordic Academic Press, Ny Carlsberg Glyptotek, Parco Archeologico del Colosseo, Riksarkivet, Società

tarquiniese d'arte e storia, Sovrintendenza Capitolina, Università del Salento Biblioteca Dip. Beni Culturali, Uppsala universitet.

| Astrid Capoferro

ARKIVET

En grundlig inventering av institutets historiska arkiv har påbörjats och en ny arkivförteckning har upprättats. Arbetet kommer att fortgå under kommande år.

| Astrid Capoferro och Fanny Lind

Administrationen

Gården och
nyplanterade cypressen.
Foto: Stefan Lopes

BYGGNADEN OCH INKÖP

Den stora renoveringen av lägenheten A1 som utfördes 2023 slutfördes under året genom att man satte in ett nytt kök och i samband med det byttes gasspisen ut mot en induktionshäll. Under sommaren målades audiotriet om och arbetet med att iordningställa den tekniska utrustningen avslutades. Senare under året köptes även en ny projektor in. Balkongen i direktörens bostad impregnerades och specialtillverkade myggfönster sattes in. Luftkonditioneringen i serverrummet byttes ut och ett ljuddämpande filter installerades i vice direktörens kontor. Underhåll av entrédörrarna i trä utfördes under året.

Den torra cypressen på gården togs ner och ersattes av en ny som planterades under sommaren.

Under året har sekretariatet i samarbete med

Sabrina Norlander Eliasson skapat ett digitalt inventarium över institutets möbler. Arbetet kunde utföras tack vare Vänföreningens ekonomiska bidrag som möjliggjorde en tillfällig utökning av tjänsterna i sekretariatet. Inventariet kommer att fortsätta att kompletteras under kommande år. Teckningarna och akvarellerna av Ferdinand Boberg som har hängt i gästrummen plockades ner och ramarna togs bort. Verken fotograferades och bilderna kommer att läggas ut på Digital Collections. Hela samlingen förvaras just nu i arkivskåpet i skrivrummet i väntan på finansiering till restaurering och nya ramar. Följande viktigare inköp gjordes under 2024: en ny stationär dator till sekretariatet och ett guidesystem för att underlätta undervisningen i fält.

DIVERSE

Institutets skattmästare Agneta Modig Tham besökte institutet i maj.

Marika Freij, ansvarig för kansliet i Stockholm besökte institutet i november för budgetarbete. Den 5 juni åkte personalen på utflykt till Farfa, den guidade turen i klostret följdes av lunch på en närliggande restaurang.

I oktober vistades fotografen Åke E:son Lindman på institutet. Han fotograferade byggnaden

och dess interiörer. Bilderna kommer att användas för att komplettera institutets nya bildbank. Under hösten anordnades en säkerhetskurs för hela personalen.

Det traditionsenliga luciafirandet hölls i direktörens bostad. Stipendiaterna bjöd på sång och årets pepparkakshus, som föreställde Det Dans-

Fanny Lind och Federica
Lucci bakar lussebullar.
Foto: Stefan Lopes

ke Institut i Rom, byggdes av arkitekturstipendiaten Helena Heymowska.

Den 16 december åt personalen en gemensam jullunch på restaurangen Il Chianti Osteria Toscana. Den årliga nordiska lunchen anordnades i år av Det Danske Institut i Rom den 18 december.

| Linda Lindqvist och Fanny Lind

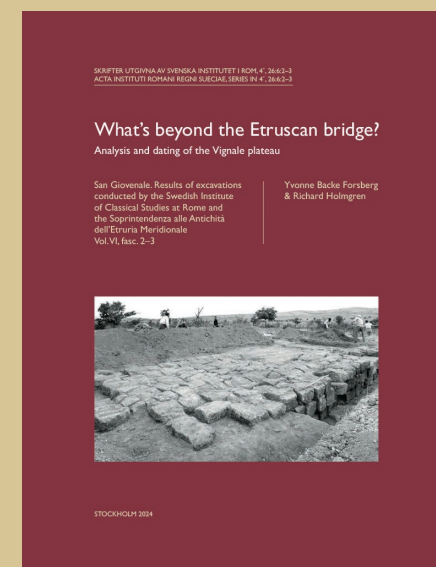
Årets pepparkakshus som
föreställer danska akademien.
Foto: Stefan Lopes

Publikationsnämnden vid de Svenska Institut i Rom och Athen

Henrik Gerding (ordförande), Mikael Johansson (vice ordförande), Kristina Björkstén Jerstenius (skattmästare), Susanne Carlsson (sekreterare), Gunnel Ekroth, Therese Emanuelsson-Paulson, Johan Eriksson, Ulf R. Hansson, Christer Henriksen, Jenny Wallensten, Julian Wareing, Lewis Webb, Julia Habetzeder (redaktör).

Publikationsnämnden vid de Svenska instituten i Athen och Rom ansvarar för produktion, publicering och marknadsföring av tidskriften *Opuscula. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome* samt publikationsserierna *Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom och Suecoromana*.

I januari 2024 publicerades en ny omfattande volym om San Giovenale: *What's beyond the*

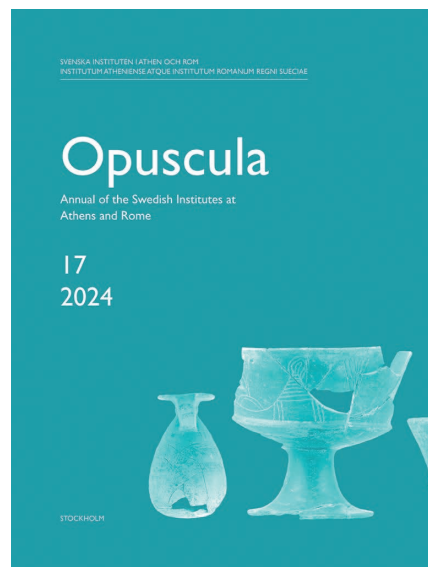

Etruscan bridge? Analysis and dating of the Vignale plateau, av Yvonne Backe Forsberg och Richard Holmgren. Volymen omfattar inte bara ny forskning om Vignale-plattån, utan presenterar också tidigare opublicerade fynd från utgrävningar här år 1959-1960. Likt tidigare volymer av Rominstitutets San Giovenale-publikationer ingår boken i serien *Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom*, som volym 26:6:2-3. Hela boken är öppet tillgänglig: <https://doi.org/10.30549/actarom-4-26-6-2-3> San Giovenale har också en framstående plats i årets nummer av *Opuscula* (volym 17),

Omslag: Yvonne Backe Forsberg & Richard Holmgren 2024. *What's beyond the Etruscan bridge? Analysis and dating of the Vignale plateau* (Skrifter utgivna av Svenska institutet i Rom 26:6:2-3), Stockholm.

med två artiklar som behandlar fynd från platsen: Mattia d'Acri och Fredrik Tobin-Dodd presenterar den s.k. *Tomba Åström* som grävdes ut redan år 1969 men som inte tidigare publicerats, och Örjan Wikander bidrar med en sammanfattande analys av arkitektoniska terrakottor från San Giovenale. I tidskriften publiceras också Marie-Laurence Haacks Boëthius-föreläsning om Etruskologi och ideologi under 1900-talet. Föreläsningen hölls vid Rominstitutet den 12 december 2022. Särskild anknytning till Rominstitutet har även Anne-Marie Leander Touatis artikel, som presenterar övergripande slutsatser från det Svenska Pompeji-projektet. Samtliga nummer av *Opuscula* är öppet tillgängliga på <https://doi.org/10.30549/opathrom>

Nästa volym i serien Skrifter utgivna av Svens-

ka institutet i Rom är redan under bearbetning, liksom 2025-års nummer av *Opuscula*: Publikationsnämnden fortsätter sitt arbete med att på bästa möjliga vis synliggöra forskningsprojekt med anknytning till de Svenska instituten i Athen och Rom.

| Julia Habetzeder

Omslag: *Opuscula*. Annual of the Swedish Institutes at Athens and Rome 17, Stockholm 2024

Föreningen Svenska Rominstitutets Vänner

Föreningen Svenska Rominstitutets vänners syfte är att stödja Svenska Institutet i Rom, att sprida kännedom om institutets verksamhet, att bidra till att öka förståelsen för den klassiska kulturen, och att främja intresset för humanistiska studier med anknytning till Rom och Italien. Föreningen står under beskydd av H. M. Konungen. Föreningen har cirka 500 medlemmar i Sverige fördelade på fullbetalande medlemmar, familjemedlemmar, studerande och ständiga medlemmar. Två lokalavdelningar finns, Skåneavdelningen med säte i Lund, och Västsvenska avdelningen med säte i Göteborg.

Årsmötet hölls den 22 maj på Medelhavsmuseet. Styrelsens ordförande Moa Ekbo, sekreterare Ingrid Berg samt förre sekreteraren Liv D'Amelio avtackades för sina fina och uppskattade insatser i föreningen. Till ny ordförande valdes Kristian Göransson och som nya ledamöter invaldes Sebastian Andersson, Susanne Carlsson och Lars Karlsson. Följande priser och stipendier delades ut:

- Romvännernas stora stipendium: Viktor Wretström, Doktorand i historia, Centre for Privacy Studies, Köpenhamns universitet.
- Resestipendium för ungdomar: Nadja Prigorsky, Stockholm.

- Kerstin Gamstors pris för berömvärd uppsats: Asrar Mattsson Chaara, Lunds universitet.
- Det Lagergrenska priset: Fil. dr Frederick Whitting.
- Efter årsmötesförhandlingarna föreläste docent Martin Olin om *Museerna och antiken under 2000-talet: gamla lagar och nya attityder*

Styrelsen har under 2024 haft följande sammansättning:

- Kristian Göransson, ordförande
- Anders Björner, vice ordförande
- Ingrid Willstrand, skattmästare
- Christina Brandberg, sekreterare och medlemsansvarig
- Sebastian Andersson, ledamot
- Susanne Carlsson, ledamot
- Stefano Fogelberg-Rota, ledamot
- Lars Karlsson, ledamot
- Marie Kraft, ledamot
- Lena Larsson Lovén, ledamot (ordförande Västsvenska avdelningen)
- Charlotte Malmgren, ledamot (ordförande Skåneavdelningen)
- Rebecka Millhagen Adelswärd, programsekreterare
- Valberedning: Suzanne Unge Sörling, sammanställande - Martin Olin och Andreas Heymowski

- Revisorer: Martin Sjöberg BDO, auktoriserad revisor; Anna Karin Siwertz, revisorssuppleant
- Ett mycket efterlängtat nummer av vänföreningens och institutets tidskrift *Romhorisont* (nr 79) gavs ut i november under Charlotte Malmgrens ledning av redaktionen.

Programverksamhet

Centralföreningen vårprogram hade temat *Antiken som handelsvara - jakten på kulturarvet* med tre tillfällen, inklusive årsmötet, på Medelhavsmuseet.

5 mars museiintendent Maria Dahlström: *Samlingar och samlarmani - från fynd till föremål*
10 april docent Magnus Olausson: *Från Prag till Tolentino - om samlande av antik skulptur och furstlig härskarmakt*

Docent Kristian Göransson: *Fornminnen i fara - plundring och illegal handel med kulturföremål från antiken*.

Under hösten hölls tre programpunkter, samtliga på Medelhavsmuseet.

24 september, författaren och översättaren Gunnar Harding i samtal med förläggaren Jonas Ellerström: *O dåna Ocean! Lord Byron och hans diktning*.

19 november docent Hans Henrik Brummer och docent Martin Olin: *Lord Byron i Athen och Rom*. I

samarbete med Svenska Parthenon-kommittén. 12 december Tema: *Arkeologkungen Gustaf VI Adolf och Rominstitutets tidiga utgrävningar*. Docent Kristian Göransson: *Det unga institutet gräver: de tidiga årens arkeologi vid Rominstitutet*
Prof. em. Lars Karlsson: *Gamle kungen och etruskiska San Giovenale*

Västsvenska avdelningen

28 februari Docent Jonathan Westin & Fil.dr Fredrik Tobin-Dodd: *Etruskiska kammargravar i flera dimensioner - en digital resurs för forskare, studenter och allmänhet*

7 maj årsmöte Årsmötesförhandlingar. Docent Kristian Göransson: *Portus och andra hamnar i det antika Italien*

28 oktober Jubileumsprogram. Föreningens ordförande prof. Lena Larsson Lovén: *Rominstitutets vänner i västra Sverige 65 år 2024: några återblickar*.

Fil.dr Anita Synnestevedt och professor Lena Larsson Lovén: *Göteborg 300 år: Jubileumsutställningen 1923 och antiken*,

Fil.dr Henrik Boman: *Några ord om antik och klassicism*,

Under hösten 2024 har också föreningens medlemmar vid två tillfällen, i oktober och november, kostnadsfritt bjudits in till arrangemanget "Vi tänker på romarriket", ett samarbete mellan Göteborgs universitet och Stadsbiblioteket i Göteborg.

Stiftelsens styrelse 1980. Från vänster: Giancarlo Poli, Luciano Tagliazucchi, Lennart Sjölin, Stig Strömholm, Gad Rausing, Birgit Rausing, Giovanni Colonna, Carl Nylander, Rodolfo Panarella

Stiftelsen Familjen Rausing

Styrelse

- Ordförande: Finn Rausing
- Revisorer: Håkan Olsson Reising, Paolo Tagliazucchi, Fabrizio Paglino, Marco Cavicchioli
- Sekreterare: Ulf R. Hansson
- Övriga styrelsemedlemmar: Kristian Göransson, Paolo Liverani, Giancarlo Poli, vakant
- Styrelsens sekretariat: Stefania Renzetti

Vid sammanträdet 3 oktober beviljades forskningsanslag till följande projekt:

- *The Herculaneum Papyri. New Light on the Transmission of Ancient Texts*

Skåneavdelningen

Under året arrangerades sammanlagt fem medlemsträffar i Lund. Nedanstående föredrag hölls, därefter deltog de medlemmar som så önskade i en supé. Samtliga möten skedde på Estniska huset, Clemenstorget, Lund.
19 februari, docent Kristian Göransson: *Portus och andra antika hamnar i det romerska Italien*.

18 mars, masterstudent Matilda Engbe: *Den mångtydiga Omfale - En representation av kvinnor, makt och ombytta könsroller i romersk konst*.

Masterstudent Evelina Marmander: *Tanusia. Makt, politik & handlingsutrymme på teater under det andra triumviratet*.

15 april, Årsmöte. Docent emerita Ingela Wiiman: *De miljövänliga etruskerna*.

21 oktober, Doktorand Joacim Seger: *"Imagines clipeatae"*.

18 november, Fil. dr Christopher Landstedt: *Arkitekten Carl Fredrik Sundvalls studier i Italien 1788-1791: Ideal, praktik och en ofullbordad renässansvilla i Skåne*.

| Kristian Göransson

- *Coptic Textiles at Palazzo Venezia, Rome. A collaborative international workshop*
- *Publication of Zone 2 of the Italo-Nordic excavations at Ficana*
- *La Vigna Maritata - The Etruscan 'living trellis'. Looking into the past, present and future*
- *Concepts of Renaissance and Mannerism - The example of Moretto da Brescia*
- *Exploring the Synthesis of Environments, Societies, and Economy in Archaic Western Sicily*
- *Our Men in Rome. The First Triumvirate of Directors of the Swedish Institute in Rome*
- *A Religious Building Complex in the Etruscan Town of Acquarossa*
- *Etruscan Images of Nature - Entities Between Myth and Reality*

- *Digital documentation of the Mithraeum of Santa Maria Capua Vetere*
- *Etruscan Cities. Orvieto*
- *The Ecological Memory of Sicilian Olive Trees. Missing Pieces of the Puzzle*
- *The Etruscan pastoral landscape, transhumance and the longue durée*
- *The Renaissance Poetic Image*
- *Material collection and planning of the digital infrastructure on ancient horse medicine at Istituto Svedese*
- *The City Walls of Morgantina. Final Publication Work*

Stipendiaternas redogörelser

ELLEN SILJEDAHL (Arkeologi) Farmhouse, Townhouse and the Kitchen Sink

Som storstipendiat i arkeologi vistades jag på svenska institutet i Rom från september 2023 till maj 2024. Under stipendietiden har jag arbetat med min avhandling i arkeologi (Umeå universitet), där jag undersöker matvanor och etnisk identitet i förromerska centrala och norra Italien. Undersökningen är särskilt inriktad på arkeobotaniskt material, det vill säga bevarade frön och växtdelar. Detta material kan berätta om vilka växter människor odlade samt de processer och aktiviteter där växter förädlades till mat och dryck.

Det huvudsakliga syftet med min stipendietid var att samla forskningsmaterial till avhandlingen. Större delen av de publikationer, rapporter och tidskrifter som är relevanta för mitt forskningsämne finns samlade på svenska institutets bibliotek och andra forskningsbibliotek i Rom. Tillgång till biblioteken och möjligheten att

Ellen Siljedahl på
Caesars Forum

arbeta fokuserat har varit av oerhörd vikt i mitt avhandlingsarbete. Jag har särskilt fokuserat på att fördjupa mig i tidigare forskning och sammanställa material för den jämförande studien som kommer ingå i avhandlingen.

Under vistelsen på svenska institutet kunde jag besöka museer, arkeologiska platser och antika lämningar i stadsmiljön, både i och utanför Rom. Detta var av största vikt för mitt avhandlingsarbete eftersom jag kunde studera och besöka platser och samlingar jag använder i min forskning. Samtidigt har detta bidragit till insikter och reflektioner som jag kommer att använda i framtida forskning och undervisning. Ur både akademisk och social synpunkt har jag särskilt uppskattat att vara delaktig i institutets verksamhet så som interna seminarium, föreläsningsserier, konferenser och vernissager. Exempelvis sammanföll temat för föreläsningsserien *Salotto Etrusco* väl med mitt forskningsområde. Samtidigt gav den konstvetenskapliga föreläsningsserien *L'arte e i suoi materiali* mig tillfälle att lyssna på föreläsningar och öva italienska inom ett för mig nytt område. Jag har även besökt evenemang på andra institut och skolor i Rom, bland annat föreläsningar på *British School* och flera *Incontro AIAC*-seminarium. Jag fick flera möjligheter att presentera min forskning i olika

sammanhang. Under hösten deltog jag i konferensen *ARACHNE IX - Gender, Identities, and Social Structures in Greco-Roman Antiquity* som hölls på SIR och Finlands Rom-institut. Under våren presenterade jag mitt avhandlingsprojekt på institutets interna seminarium och *Incontro AIAC* på *École française de Rome*. Som stipendiat var jag med som lärare på stora arkeologiska kursen. Jag förberedde och höll i visningarna av de arkeologiska platserna Lavinium och Acquarossa samt utställningen på *Museo Nazionale Etrusco Rocca Alborno* i Viterbo. Jag deltog också vid andra kursmoment så som stadsvandringar i Rom och exkursioner till Latium Vetus, Etrurien, Kampanien och Syditalien. Slutligen vill jag betona betydelsen av att som junior forskare, mitt i avhandlingsarbetet, få vistas i en forskningsmiljö som SIR och andra skolor och institutioner i Rom. Det har varit mycket stimulerande och viktigt att få träffa andra forskare, både de som arbetar med samma eller angränsande ämne som jag själv och de från helt andra forskningsområden.

| Ellen Siljedahl

JESSICA FRÖBERG (Konstvetenskap) Transmedial narrativity: Netherlandish altarpieces in Sweden c. 1480-1525

Under mars och februari 2024 fick jag möjlighet att ta del av storstipendiet i Konstvetenskap vid Svenska Institutet i Rom. Dessa två månader präglades av rofylt produktivt forskningsarbete samt en trevlig gemenskap med institutets andra inackorderade forskare.

Mitt planerade arbete för tiden i Rom utgjorde en del av mitt pågående avhandlingsprojekt *Visual strategies in biblical narratives: A transmedial investigation into Early Renaissance Netherlandish carved altarpieces*, som jag bedriver under min tid som doktorand vid Institutionen för kultur och estetik, Stockholms universitet. I mitt avhandlingsprojekt studerar jag de senmedeltida altarskåp som importerades till Sverige från Antwerpen och Bryssel under tidig renässans. Mitt övergripande mål med forskningen är att visa betydelsen av den visuella berättelsen under tidig renässans och belysa hur konstnärer arbetade med ett transmedialt förhållningssätt. Altarskåpen importerades till Sverige från de nederländska städerna och därför kan de ge ytterligare kunskap om den visuella kulturen under svenska senmedeltiden. Bildprogrammet i de nederländska altarskåpen består av både skulpterade bilder och pannamåleri som

Jan Bormans verkstad,
De tre vise männen (detalj),
Skepptuna altarskåp, ca. 1515-
1520. Förgyllning och polykromi
på ek, H2700 x B2470 mm,
Skepptuna kyrka, Uppland.
Foto: Jessica Fröberg

tillsammans bildar ett genomgående narrativ. Bibliska händelser återberättas i intrikat skulpterade scener, med uttrycksfulla figurer och detaljrika arkitektoniska detaljer. Altarskåpets bilder presenterades för betraktare i olika kombinationer genom att öppna eller stänga flygeldörrar, i samspel med kyrkoårets dagar. Den liturgiska funktionen av bildserierna i ett altarskåp är således komplex, men det är även den narrativa presentationen och strukturen. I mitt forskningsprojekt studerar jag därför hur de bibliska berättelserna översattes till komplexa narrativa bildserier i altarskåpen. Jag studerar även vilka narrativa verktyg som användes för att förmedla rumslighet, tid och agens. Hur kommunicerar de visuella narrativen känslor, främlingskap, modernitet, och status? Min tid på Svenska Institutet i Rom var värdefull för mitt forskningsarbete. Ambitionen var att under de två månader jag vistades i Rom kunna bearbeta de tre kapiteltexter med narrativa analyser jag skrivit tidigare under hösten, och fokusera på att kontextualisera mina analysresultat. Studieplatsen i stora biblioteket gav mig möjlighet att skriva koncentrerat, och med nära handledning av Sabrina Norlander Eliasson. Sammanfattat innebar min vistelse på institutet att mitt avhandlingsarbete tog ett stort kliv framåt.

| Jessica Fröberg

DANIEL LEVIATHAN (Lerici-stipendiat) Antik romersk arkitekturs påverkan på synagogearkitektur - Fredrik Wilhelm Scholander och inspirationen till Stockholms stora synagoga

Under våren 2024 hade jag äran att få vistas på Svenska institutet i Rom tack vare CM Lericis stipendium.

Mitt projekt *"Antik romersk arkitekturs påverkan på synagogearkitektur - Fredrik Wilhelm Scholander och inspirationen till Stockholms stora synagoga"*, är ett delprojekt inom mitt avhandlingsprojekt *"Constructing Public Judaism in Sweden: the Synagogues of Sweden 1795-1939"*.

Syftet med projektet är att (1) studera hur antik romersk arkitektur kom att påverka de europeiska synagogornas arkitektur i Italien från antiken och framåt, och (2) sedermera undersöka hur denna arkitektur, om direkt eller via de italienska synagogorna, kom att influera synagogornas arkitektur i Sverige. (3) Vilket intryck hade de arkeologiska fynd som börjat avtäckas under upplysningstiden, och som i breda lag kom väcka stor uppmärksamhet i Europa, på de monumentala synagogor som byggdes från 1800-talet och framåt i både Italien och Sverige? Projektet är ett delprojekt inom mitt avhandlingsprojekt, som syftar till att bli den första enhetliga större studien av Sveriges monumentala synagogor. Studien ämnar utforska vilka faktorer som påverkade hur synagogorna kom till och varför de ser ut som de gör. Vem eller vilka beslöt hur synagogorna skulle utformas och formges? Var det främst arkitekten som påverkade, eller var det församlingarna? Eller kan det ha varit ett större arkitektoniskt mode som inspirerade?

Planen var att under min tid i Rom och Italien följa i Fredrik Wilhelm Scholanders fotspår. Scholander en av 1800-talets mest erkända arkitekter, som fostrade en hel generation av framstående arkitekter. Han kom att anställas av den dåvarande Mosaiska församlingen i Stockholm (idag Judiska församlingen) som arkitekt för att rita och uppföra Stockholms stora synagoga.

Genom att följa i hans italienska resas fotspår ämnade studien förstå hur mottagandet av romersk arkitektur, om så direkt via fornlämningarna i t.ex. Pompeji, eller via de italienska synagogorna som Scholander kan ha besökt, kom att få inflytande på synagogearkitekturen i Sverige. I bredare lag ämnade studien även att undersöka just hur den romerska arkitekturen mer generellt påverkade synagogearkitekturen i Italien och då även synagogor som kom att byggas i t.ex. Rom och Florens under Scholanders tid. Under min vistelse vid institutet, från januari till juni 2024, följde jag således i Scholanders fotspår, samtidigt som jag nyttjade institutets fantastiska bibliotek för att till djupet studera mitt källmaterial, i form av Scholanders resedagböcker och sekundärlitteratur om Scholander.

Jag utförde under våren fyra stycken längre exkursioner i Italien, där jag besökte de städer och platser Scholander besökte, med ett fokus på att besöka de synagogor som Scholander kan ha sett och möjligen besökt. Den enda synagogan han själv nämner i sin resedagbok, dock endast i förbifarten, var synagogan i Padua. Min studie av Italiens synagogor gav mig djupare förståelse för hur Italiens judar, i sina olika omgivningar och tidsperioder, förhandlade sin plats i samhället. Synagogorna från 16- och 1700-talet är diskreta, anpassade för att smälta in och försöker anpassa trender i lokal kristen arkitektur till det judiska. Framåt 1800-talet, med emancipationen, byggdes istället synliga och eklektiska synagogor, uppförda av kristna arkitekter, som blandade stilar som inte alls var lokala i Italien. Detta är inte olik den utveckling vi ser i Sverige. Vad som var mest fascinerande var skillnaden i vad de italienska judarna tyckte om detta, jämte de svenska judarna; de italienska judarna ogillade i regel sina nya synagogor, väldigt olik de svenska judarna, som välkomnade förändringen. Detta, tillsammans med de andra intrycken, gav en fördjupad förståelse av 1800-talets judiska byggande i såväl Sverige som Italien, en insikt med ståt påverkan på mitt avhandlingsarbete.

| Daniel Leviathan

Interiören av Stora synagogan
i Rom, uppförd 1904 av de
kristna arkitekterna Vincenzo
Costa och Osvaldo Armanni,
i en eklektisk stil som
blandar mesopotamiska,
egyptiska och grekisk-
romerska mönster

SVENSKA INSTITUTET I ROM
Via Omero 14 - 00197 Roma
info@isvroma.org
www.isvroma.org

